№№41–42
(2967–2968)

17—19 сакавіка 2009 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

ПРАГНОЗ НАДВОР'Я НА 17—19 САКАВІКА

17 сакавіка днём па Гродзенскай, Брэсцкай, паўночна-заходняй палове Віцебскай і Мінскай абласцей ападкі (мокры снег, дождж), тэмпература паветра плюс 1—7°С. У Мінску воблачна з праясненнямі, плюс 3—5°С.

18—19 сакавіка воблачна, часам снег, галалёдзіца. Вецер паўночны, тэмпература паветра ноччу мінус 4 — плюс 2°С, днём 0 — плюс 5°С. У Мінску днём мінус 1—3°С.

У НУМАР!

Еўропа дала Мінску яшчэ адзін шанц

Што рабіць з Беларуссю: закрыць вочы на шматлікія парушэнні правоў чалавека, дараваць новыя арышты і адменай санкцый вітаць змену рыторыкі афіцыйнага Мінска, альбо жорстка патрабаваць выканання ўсіх умоў, якія былі выстаўлены Еўрасаюзам беларускім уладам, і, адпаведна, санкцыі захаваць? Адказ на гэтае няпростае пытанне ў панядзелак шукалі міністры замежных спраў краін ЕС.

Справа ў тым, што паўгода, на якія былі адменены візавыя санкцыі для шэрагу афіцыйных асоб Беларусі (у тым ліку і для Аляксандра Лукашэнкі), скончыліся. А значных змен за гэты час у Беларусі не адбылося, хаця Мінск дэманстраваў гатоўнасць да іх і патрабаваў поўнай "рэабілітацыі". Перад Еўропай паўстала сур'ёзная праблема: што рабіць з нявырашаным "беларускім пытаннем"?..

Да апошняга адзінага меркавання на гэты конт у краін ЕС не было. Перад сустрэчай з калегамі міністр замежных спраў Чэхіі Карэл Шварцэнберг, які старшынстваваў на пасяджэнні ў Бруселі, выказаўся ў тым сэнсе, што санкцыі павінны быць не спынены, а прыпынены. Для Еўропы гэта азначае, з аднаго боку, вітаць тыя змены, якія ўсё ж адбыліся ў Беларусі, з другога — нагадаць, што зробленага вельмі мала, каб стасункі паміж Беларуссю і Еўропай наладзіліся.

Яшчэ напярэдадні сустрэчы было вядома, што прапануецца складаны кампраміс, які дазволіць адтэрмінаваць візавыя санкцыі для беларускіх чыноўнікаў. Большасць краін схіляліся менавіта да такога рашэння. Як вынік — яно і было прынята. У бліжэйшыя дзевяць месяцаў на Аляксандра Лукашэнку і яшчэ каля 40 беларускіх чыноўнікаў санкцыі распаўсюджвацца не будуць. У "чорным спісе" застаюцца толькі тыя, хто, як лічыць міжнародная супольнасць, мае дачыненне да знікнення людзей у Беларусі — Уладзімір Навумаў, Віктар Шэйман, Дзмітрый Паўлічэнка, Юрый Сівакоў, а таксама Лідзія Ярмошына як асоба, што забяспечвала "элегантныя перамогі" беларускай улады на выбарах.

Як адзначаюць аналітыкі, Еўропа дала Мінску яшчэ адзін шанц і час на выпраўленне. Часу, праўда, няшмат — усяго дзевяць месяцаў.

Алена НОВІКАВА.

Анжаліка Борыс — зноў старшыня Саюза палякаў

Напрыканцы мінулага тыдня адбыўся 7-ы з'езд Саюза палякаў на чале з Анжалікай Борыс, які не прызнаецца беларускімі ўладамі.

Але нягледзячы на апошнюю акалічнасць, з'езд прайшоў без перашкод. У галасаванні ўдзельнічалі 165 дэлегатаў. На кіруючую пасаду прэтэндаваў таксама **Мечыслаў ЯСКЕВІЧ**, але **Анжаліка БОРЫС** набрала значна больш галасоў.

Выступаючы на з'ездзе, Аляксандр Мілінкевіч сказаў: "У мяне такое адчуванне, што я не на з'ездзе Саюза палякаў, а на свяце. Гэта свята духу, моцнага духу. Гэта свята праўды і справядлівасці. Вы заслужылі таго, каб называцца сапраўднымі грамадзянамі".

Дзяніс КУПРЭЙЧЫК.

Рэйтынг прэзідэнта падае

У канцы 2008 года рэйтынг Аляксандра Лукашэнкі складаў 40,2 працэнта. Такія звесткі прывёў незалежны сацыёлаг Аляксандр Сасноў на III Сацыяльным форуме. Зараз, паводле яго слоў, рэйтынг прэзідэнта "стабільна падае".

Апытанне праводзілася ў першай палове снежня 2008 года, паведамляе БелаПАН.

Паднялі пяты крыж

У Мінску асвяцілі і паднялі пяты крыж на купал Конкафедральнага сабора абраза Божай Маці "Усіх тужлівых Радасць".

Падняццем і асвячэннем пятага крыжа быў завершаны чарговы этап будаўніцтва сабора. Крыжы выкананы з ліставой нержавеючай сталі. Чатыры крыжы былі выраблены на ахвяраванні людзей. Расходы на выраб крыжа на цэнтральны купал узяло на сябе выдавецтва Беларускага экзархата.

ГРОМКОЕ ДЕЛО

Потребует ли суд госпошлину от Михаила Снегиря?

На понедельник, 30 марта, назначено очередное заседание суда Заводского района Минска по делу о пятикомнатной квартире с подземным гаражом по улице Грибоедова, которую приобрел экс-прокурор Минской области Михаил Снегирь у иностранной фирмы "Шве-Бел-Партнер". На эту же квартиру претендует и некто **Владимир Сидорович**, который заключил договор аренды с фирмой "Шве-Бел-Партнер" сроком до 2024 года. В ноябре минувшего года А.Лукашенко высказал свой взгляд на "квартирные делишки" Снегиря: мол, квартира приобретена по явно заниженной стоимости, а отдельные судьи Центрального района Минска приняли заказное решение в пользу Снегиря. В то же время руководитель иностранной фирмы "Шве-Бел-Партнер" **Анатолий Зубовский** в интервью "Народной Воле" заявил: *"На мой взгляд, судьи вынесли правильные решения в деле с покупкой квартиры. И передача ее Снегирю состоялась на законных основаниях. Я не знаю, где экс-прокурор Минской области брал деньги на покупку этой квартиры, может, он действительно заклятый коррупционер? — этот вопрос в данном случае меня совершенно не волнует. Я просто знаю, что купил он квартиру у фирмы "Шве-Бел" законно... Я ведь пытался Сидоровичу эту квартиру продать в течение пяти лет. А он просто издевался над нами, учитывая то, что у него свои люди в КГБ, Совбезе... Черт бы с ней с этой квартирой, пусть бы она пропала лучше, чем судьбу людям сломали!.. Прокуратура мне недавно задавала вопросы, я письменно ответил. И приложил к своим ответам массу конкретных документов, которые демонстрируют, что Сидорович не такой белый и пушистый, поэтому не стоит говорить о нем как о человеке, который пострадал от коррупции..."*

Первое заседание по делу о покупке квартиры состоялось на минувшей неделе. Как сообщила "Комсомольская правда" в Белоруссии", Михаил Снегирь подал иск, в котором просит суд признать действительным "дополнительное соглашение к договору купли-продажи", где оговорена другая стоимость квартиры — более высокая.

"Пошлина по такому иску, как уточнил судья, — 19 миллионов рублей, — пишет "Комсомолка". — *Но ее можно не оплачивать, если заявитель предъявит доказательства своего тяжелого материального положения. Снегирь свое материальное положение описал четко: "В ходе предварительного следствия (по "коррупционному" уголовному делу) установлено, что я не имею счетов ни в Беларуси, ни за ее пределами. Счетов нет и у членов моей семьи. Я остался без жилья, отработав 30 лет. У меня в собственности только дача и гараж. Ничего другого нет. Я не имею даже автомобиля! Моя жена — инвалид II группы, работает врачом, сын мой — безработный. Сегодня семья живет на 500 тысяч — зарплату жены. Я одних уколов и лекарств принимаю на 400 тысяч. Я месяц не ходил, едва живой держусь..."*

"Народная Воля" сообщит, чем закончится суд.

Марина КОКТЫШ.

ПРЕМЬЕРА РУБРИКИ

Персона

По-моему, быть журналистом — значит, профессионально интересоваться своими современниками.

А что значит быть современником?

Определений, конечно, может быть множество, но мне кажется довольно точным еще и такое: современник — человек, который живет завтрашним днем. То есть настоящая **персона**.

Потому что, по большому счету, будущее делается сегодня.

Конечно, большинство, увы, погружено в обыденность, живет нормальными рутинными проблемами. И это тоже правильно. Но есть лучшие из нас — профессионалы, мастера, лидеры в своем деле. Они острее других улавливают сигналы времени, точнее других реагируют на его вызовы. Вот с ними, людьми творческими в самом широком смысле слова (естественно, совершенно разных профессий), и будут интервью в новой рубрике. Мне кажется, список моих современников — настоящих **персон** — иссякнет не скоро...

Елена МОЛОЧКО,
ведущая рубрики.

(Интервью читайте на 3-й стр.)

МОЕ ДОСЬЕ

Родилась в Минске. Училась в одной из старейших столичных школ №49. Затем закончила факультет журналистики Белгосуниверситета.

Работала в центральных газетах Беларуси. Лауреат премии Белорусского союза журналистов "Золотое перо".

Считаю, что три женщины — три самоотверженных, независимых личности оказали на меня большое влияние. Моя мама Элеонора Молочко — в выборе профессии; моя подруга, белорусская писательница Мария Войтешонок — в выборе интеллектуальных авторитетов; мой идеал, француженка мадемуазель Коко Шанель — в постижении настоящего стиля (в самом широком смысле слова).

Любимое изречение: *"Наша жизнь всегда представляет собой результат преобладающих в нас мыслей"* (С.Кьеркегор).

Имею дочь, которая закончила Гарвардский университет.

Каб не застацца без «Народнай Волі» ў другім квартале

Яшчэ раз нагадваем: у многіх з Вас, шаноўныя чытачы, заканчваецца падпіска на "Народную Волю". Каб з 1 красавіка не застацца без любімай газеты, не забудзьце да 24 сакавіка працягнуць падпіску. Вас чакаюць у любым паштовым аддзяленні.

Для індывідуальных падпісчыкаў кошт на месяц — 9500 рублёў, на тры месяцы — 28.500; для арганізацый, устаноў, прадпрыемстваў кошт падпіскі на месяц — 15.000 рублёў.

Вы — з «Народнай Воляй»,
«Народная Воля» — з Вамі!

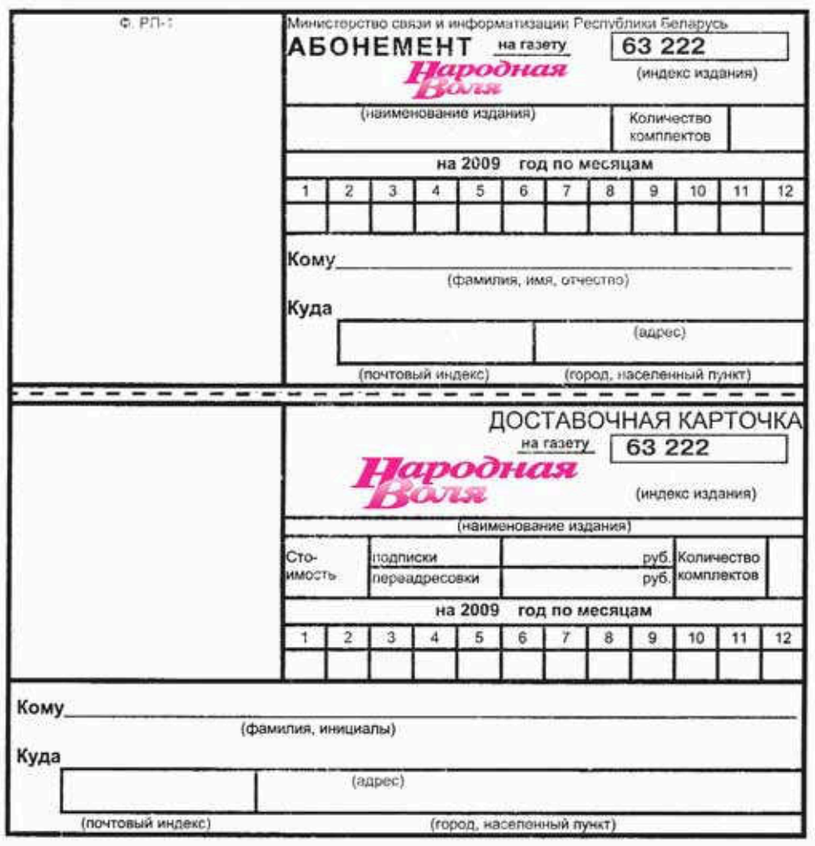

Ф. РП-1

Министерство связи и информатизации Республики Беларусь

АБОНЕМЕНТ на газету Народная Воля 63 222 (индекс издания)

(наименование издания) Количество комплектов

на 2009 год по месяцам

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Кому _____ (фамилия, имя, отчество)

Куда _____ (адрес)

(почтовый индекс) (город, населенный пункт)

ДОСТАВОЧНАЯ КАРТОЧКА на газету Народная Воля 63 222 (индекс издания)

(наименование издания)

Стоимость: подписки _____ руб. переадресовки _____ руб. Количество комплектов

на 2009 год по месяцам

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Кому _____ (фамилия, инициалы)

Куда _____ (адрес)

(почтовый индекс) (город, населенный пункт)

Падпісныя індэксы «Народнай Волі» ў каталогах «Белпошты»:
63222 — для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 — для прадпрыемстваў і арганізацый.

КРЫМІНАЛ

«Прадпрымальныя» намеснікі

Супрацоўнікі УКДБ па Гомельскай вобласці затрымалі па падазрэнні ў хабарніцтве першага намесніка старшыні Мазырскага райвыканкама. Як стала вядома БелаПАН, ён у 2006—2007 гадах прымаў матэрыяльныя каштоўнасці і набываў выгоды маёмаснага характару ад кіраўніка адной з мазырскіх фірм за лабіраванне інтарэсаў гэтай камерцыйнай структуры. Узнагароджанні выражаліся ў розных формах, у тым ліку ў выглядзе частковага будаўніцтва катэджа ў Мазыры. Гаворка ідзе аб суме ў 17 мільёнаў 890 тысяч рублёў.

За незаконны ўдзел у прадпрымальніцкай дзейнасці распачата крымінальная справа і ў дачыненні да намесніка старшыні Нараўлянскага райвыканкама. Як паведамілі БелаПАН у пракуратуры Гомельскай вобласці, службовая асоба актыўна ўдзельнічала ў вырашэнні пытанняў камерцыйных структур.

ВІНШУЕМ!

«Ляпіс Трубяцкой» — гурт года, Ганна Хітрык — рок-князёўна

У мінулую суботу ў маладзечанскім Палацы культуры прайшла 13-я цырымонія ўзнагароджання музыкаў «Рок-каранацыя 2008»

Нягледзячы на амаль поўную адсутнасць рэкламы і ў Мінску, і ў Маладзечне, усе квіткі раскупілі за паўтыдня да цырымоніі. Зала на васемсот чалавек была цалкам запоўнена.

Вядучымі "Рок-каранацыі 2008" сталі **Аляксандр Памідораў** і **Іна Кашырына** — маладая жонка прадзюсера мерапрыемства **Паўла Кашырына**. Як вядучая сапраўднай прэстыжнай цырымоніі, за вечар Іна змяніла ажно чатыры вечаровыя сукенкі.

Сапраўдных сюрпрызаў падчас цырымоніі гледачы так і не дачакаліся. Хто пераможа ў галоўнай намінацыі, усім даўно было вядома. Намінацыі з мінулага года амаль не змяніліся. Толькі не было сёлета "Прарыву года". "Адкрыццём года" абралі гурт **"Esprit"**. У намінацыі "Традыцыі і сучаснасць" карону атрымала **"Троіца"**. "Рок-князёўнай" прызначылі **Ганну Хітрык**, актрысу Купалаўскага тэатра і спявачку гурта "Детидетей". Здаецца, гэтую прэмію можна было б перайменаваць у якую-небудзь "Спявачку года", бо Ганна з коскамі і адзетая як хлопчык, мала адпавядае званню князёўны, ды яшчэ і "рок-".

"Выканаўцам года" абраны **Віталь Артыст** (гурт "Без билета"), ён жа атрымаў і ўзнагароду за найлепшы кліп — "Мечтатели" гурта "Без билета". Віталь Артыст шчыра сказаў са сцэны: *"Ведаючы, хто намінаваўся разам са мной на выканаўцу года* (***Вольскі, Міхалок, Вайцюшкевіч, Кірчук. — "НВ"***), *калі б яны хацелі мяне падлавіць у цёмным завулку, за тое, што мне дастаўся гэты дыплом, я б не пакрыўдзіўся"*. А калі б ён быў у журы, то "аддаў бы прыз за найлепшы кліп "ляпісаўскаму" "Огоньки". Дарэчы, гэты кліп "Ляпіса Трубяцкога" атрымаў нядаўна ўзнагароду на галоўнай расійскай цырымоніі ў галіне рок-музыкі "Чертова дюжина". Прыз *"За вялікі ўнёсак у развіццё беларускай музыкі"* атрымаў гурт **"Zartipo"** ў асобе **Андрэя Іванова** — разам з гітарай прыцягнуў на выступ апаратуру, якую Памідораў ахрысціў *"вялікім адронным калайдэрам"*.

Акрамя лаўрэатаў "Рок-каранацыі 2008", перад гледачамі выступілі таксама леташнія "каралі" "Нейра Дзюбель", першыя "рок-каралі" "Крама", "IQ 48", магілёўскі гурт "АвангардШкола", брэсцкі "СадЪ", полацкі "Князь Чародей". Апошнія ўразілі рознастылёвымі касцюмамі "тыпу пад даўніну" і доўгай прамовай пра сувязь назвы гурта з "величием нашего народа". І нарэшце, прыгадаўшы Янку Купалу, які нібыта напісаў свой "Курган" у Полацку, заспявалі: *"Я гусляр, я бульбаш, сын озер и лесов..."*

Апошнія тры намінацыі — "Песня года" (**"Зорачкі"**), "Альбом года" (**"Маніфест"**) і "Гурт года" (**"Ляпіс Трубяцкой"**) — абвяшчалі разам. Мяркуючы па паводзінах вядучых, чалавек, які, як планавалася, мусіў уручаць галоўную карону, да Маладзечна не даехаў. І Памідораў доўга разгублена выбіраў, каго б з залы паклікаць. Выбраў, відаць, самага прэзентабельнага, на яго думку — музычнага крытыка **Змітра Падбярэзскага**. Пакуль вядучыя, Падбярэзскі і некалькі дзяўчат з маладзечанскай мадэльнай студыі разбіраліся, як ім усім змясціцца на сцэне і хто каму перадае кароны, Міхалок спачатку сціпла пачакаў, прысеўшы на крэсла. А атрымаўшы першыя дзве кароны, адразу знайшоў куды іх прымацаваць — на вушы, на вочы і... ніжэй пояса.

Вальжына КОРСАК.
Фота аўтара.

Народная Воля http://www.nv-online.info
17—19 САКАВІКА 2009 г.

ВОПРОС—ОТВЕТ

Льготные кредиты на жилье получат все нуждающиеся?

Три года стоим на очереди по улучшению жилищных условий как молодая семья. Слышала, что якобы сейчас льготный кредит могут получить все, кто стоит в подобной очереди, независимо от того, 10 лет семья ждет новую квартиру или один год? Верится в это мало. В 2006 году я как стипендиатка фонда президента по поддержке талантливой молодежи и по поддержке одаренных учащихся и студентов, пыталась воспользоваться своим правом об ускорении очереди на строительство жилья. Тогда мне прислали невразумительный ответ, что такого права у меня нет. Неужели сейчас удовлетворят спрос всех желающих?

Екатерина Микулич.
Минск.

Квартирный вопрос в Беларуси один из самых острых. А что касается очереди на льготное строительство, то движется она черепашьими темпами. Еще в прошлом году, например, во Фрунзенском районе Минска очередь на строительство льготного жилья подошла для тех, кто встал на нее еще в далеком 1987 году. А вообще в Беларуси сегодня около 720 тысяч семей нуждаются в улучшении жилищных условий, из них 240 тысяч проживают в Минске.

Столичные власти заявили, что нашли выход, как ускорить строительство льготного жилья. 7 февраля Мингорисполком издал решение №101, которым предусмотрено, что если человек вступает в долевое строительство жилья, то независимо от даты постановки на учет нуждающихся получит льготный кредит под 5% на 20 лет. Единственное условие: доход на члена семьи не должен превышать трех минимальных потребительских бюджетов. На данный момент это 1 миллион 89 тысяч 540 рублей. Максимальный размер кредита определяется по установленному нормативу. К слову, получить льготный кредит может и не состоящий в браке минчанин, который стоит на очереди нуждающихся в жилье.

Стоит отметить, что сегодня средняя стоимость строительства жилья долевым способом в Минске равняется 1350 долларам за квадратный метр. Размер кредита составит 90% от стоимости строительства квартиры с учетом количества членов семьи. Норма на одного члена семьи — 20 квадратных метров.

Глава "Беларусбанка" Надежда Ермакова тоже оптимистична в своих комментариях. Она заявила, что в 2009 году значительно увеличится выдача льготных кредитов на строительство жилья. Так, по славам Надежды Ермаковой, если в 2008 году "Беларусбанк" выдал 1,7 трлн рублей льготных кредитов, то на 2009 год предусмотрено почти 2,5 триллиона.

Выполнят ли городские власти свое обещание, посмотрим. Некоторые специалисты, например, утверждают, что данное решение Мингорисполкома противоречит указу президента №185 "О предоставлении гражданам льготных кредитов на строительство (реконструкцию) или приобретение жилых помещений". В указе четко написано, что льготные кредиты на улучшение жилищных условий "предоставляются по спискам, составленным с соблюдением очередности граждан, нуждающихся в улучшении жилищных условий...". Пока же публикуем подсказку для тех очередников, кто согласен на таких условиях строить квартиру и готов взять в банке льготный кредит.

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

У ІХ І Ў НАС

Шчасце беларусаў мае адмоўны індэкс

Чарговае сацыялагічнае даследаванне за 2008 год прадаставіў амерыканскі фонд World Value Survey (WVS). Эксперты вызначылі, у якой краіне жывуць самыя шчаслівыя людзі.

Пераможцай стала Данія. Навукоўцы патлумачылі гэта так: Данія мірная краіна і дастаткова багатая.

ЗША ў дадзеным рэйтынгу апынулася аж на 16-м месцы. Амерыканцы размясціліся за Канадай, Швецыяй, Новай Зеландыяй, але апярэдзілі такія еўрапейскія краіны, як Вялікабрытанія, Германія, Францыя і Італія.

Самым нечаканым у гэтым даследаванні стала трэцяе месца Калумбіі. У краіне с 1960-х гадоў не спыняюцца ўзброеныя сутыкненні розных палітычных груповак, а насельніцтва задаволена сваім жыццём.

Менавіта пытанні кшталту "Наколькі вы задаволены сваім жыццём на сённяшні дзень", "Ці лічыце вы, што ў цэлым вы шчаслівы чалавек, ці дастаткова шчаслівы, ці не асабліва шчаслівы" задаваліся падчас апытання. Усяго было апытана 350 тысяч чалавек з 97 краін свету.

Беларусь таксама трапіла ў гэты рэйтынг. Але апынулася аж на 94-м месцы, у групе краін з адмоўным узроўнем шчасця, прасцей кажучы, сярод няшчасных. Значэнне каэфіцыента са знакам мінус азначае, што ў гэтай краіне сярод апытаных было больш тых, каго жыццё не задавальняе.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

Рэйтынг самых шчаслівых краін

Месца	Краіна	Індэкс шчасця
1.	Данія	4.24
2.	Пуэрта-Рыка	4.21
3.	Калумбія	4.18
4.	Ісландыя	4.15
5.	Паўночная Ірландыя	4.13
6.	Ірландыя	4.12
7.	Швейцарыя	3.96
8.	Галандыя	3.77
9.	Канада	3.76
10.	Аўстрыя	3.68
...87.	Румынія	- 0.88
88.	Расія	- 1.01
89.	Грузія	- 1.01
90.	Балгарыя	- 1.09
91.	Ірак	- 1.36
91.	Албанія	- 1.44
93.	Украіна	- 1.69
94.	**Беларусь**	**- 1.74**
95.	Малдова	- 1,74
96.	Арменія	- 1.80
97.	Зімбабве	- 1.92

АКТУАЛЬНО

Нести ли деньги в кредитные союзы?

В период всемирного финансового кризиса Республиканская ассоциация потребительских кооперативов финансовой взаимопомощи призывает белорусов объединяться в кредитные союзы.

Знают ли белорусы о том, что с 2004 года в нашей стране действуют потребительские кооперативы финансовой взаимопомощи граждан? Здесь, как и в банке, можно хранить свои деньги и получать кредиты. Зачастую кредитные союзы объединяют людей со средним и даже низким достатком, которым непросто взять кредит в банке. А кредитный союз может одолжить и небольшую сумму денег. Объединиться по "финансовому" интересу могут пенсионеры, студенты, домохозяйки. Во многих странах кредитные союзы граждан существуют уже более ста лет. Но почему эти союзы так непопулярны у белорусов?

— *Люди о них просто мало знают,* — говорит председатель правления Республиканской ассоциации потребительских кооперативов финансовой взаимопомощи Елена Коледа. — *Путают их с кассами взаимопомощи советских времен или еще хуже — с финансовыми пирамидами. Кассы взаимопомощи, как правило, давали своим членам очень небольшие суммы и без процентов. Кредитные потребительские кооперативы предоставляют более значительные суммы, но дают их, как правило, под разумный процент. Это позволяет тем пайщикам, которые в данный момент не берут заем, а сберегают свои личные денежные средства, защитить их от инфляции. А что касается финансовых пирамид, то это сравнение вообще неуместно. Принцип кредитных кооперативов в отличие от финансовых пирамид — не быстрые деньги немногих за счет большинства, а равные права всех на займы и сбережения, демократический контроль пайщиков над ведением дел в кооперативе.*

Сегодня в Беларуси 12 кредитных союзов, которые объединяют всего лишь 750 человек. Специалисты говорят, что тормозит развитие данной финансовой системы и отсутствие современной законодательной базы. Постановление Совмина "Об обществах взаимного кредитования субъектов малого предпринимательства" — единственный документ, который был принят еще в 1999 году и многие положения которого устарели. Несовершенно и налоговое законодательство. В прошлом году только потребительский кооператив "Столичный клуб взаимопомощи" уплатил налогов на сумму более 90 миллионов рублей, такие налоги делают невыгодным для кооператива привлечение новых пайщиков.

— *Сегодня нужен указ, закон, что угодно, чтобы было законодательно закреплено, что кредитный союз — это некоммерческая, саморегулируемая организация,* — говорит Елена Коледа. — *Когда приходит человек, первое, что он спрашивает, какие мы можем дать гарантии. Именно поэтому нам необходимо законодательство, чтобы люди не боялись доверительных союзов и понимали, что они законны.*

Мы хотим предложить такой вариант: кооперативы разрабатывают правила для себя, согласовывают их с контролирующими органами и по этим правилам работают. А во избежание финансовых злоупотреблений должны быть очень четкие стандарты деятельности. От бухгалтерской отчетности до контроля со стороны государственных регулирующих органов.

Елена Коледа кивает в сторону соседней Польши: там Лига кредитных союзов — вторая финансовая организация страны с оборотными средствами более 3 миллиардов долларов. По всей Польше действуют почти 2 тысячи кредитных союзов и их филиалов, объединившие несколько миллионов поляков.

ВЗГЛЯД СО СТОРОНЫ

Нужны ли нам кредитные союзы?

Владимир КАРЯГИН, руководитель ОО "Минский столичный союз предпринимателей и работодателей":

— В декабре прошлого года нашей организации не хватало средств на оплату аренды помещения. Неуплата в срок грозила огромными штрафами, но времени было в обрез. Мы обратились за помощью в ПК "Столичный клуб взаимопомощи" и в течение трех часов получили взаймы нужную сумму. Если бы эти деньги нам довелось перехватить в банке, на согласование всех бумаг ушло бы минимум два дня.

Сегодня на руках у населения находится до 12 миллиардов долларов. Если бы 20 процентов этих средств привлечь в организации финансовой взаимопомощи, то эти деньги были бы вовлечены в экономический процесс, пошли бы на развитие малых городов.

Ярослав РОМАНЧУК, экономист, руководитель Научно-исследовательского центра Мизеса:

— Кредитные союзы, как любые финансовые организации, хороши тем, что предоставляют возможность более дешевых ресурсов на приемлемых условиях в ситуации, когда банки и инвестиционные программы не работают. Когда банки выдают кредиты под 20—25 процентов годовых, то сеть доверительного кредитования может сделать оборотный капитал более доступным. Кроме того, кредитные союзы — это хороший способ выживания для малоимущих граждан. И свою нишу на рынке переходных стран они имеют. Могут кредитные союзы развиваться и в Беларуси, тем более если на них появился спрос. Но кредитные союзы никогда не заменят банки, инвестиционные и страховые компании.

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

ЧУЛІ?

Часцей за ўсіх працу шукаюць бухгалтары

Згодна з аглядам рынку працы кансалтынгавай групы "Тут і цяпер", у Беларусі колькасць людзей, якія шукаюць працу, прыкладна на 20% перавышае колькасць прапанаваных вакансій. Пра гэта паведаміла кіраўнік дэпартамента рэкрутынгу кансалтынгавай групы **Алена Дрозд**.

Паводле яе слоў, у параўнанні з лістападам 2008 года на 16% павялічылася колькасць тых, хто шукае працу, і на 20% скарацілася колькасць вакансій. Пры гэтым у лістападзе попыт і прапанова на рынку працы былі прыкладна роўныя.

Паводле слоў прадстаўніка кансалтынгавай групы, па садзейнічанне ў пошуках працы часцей за ўсё звяртаюцца бухгалтары і менеджэры па продажы. Больш за ўсё запатрабаваныя спецыялісты ў галіне аптовага і рознічнага продажу, галоўныя бухгалтары, спецыялісты ў сферы IT, высокаэфектыўныя кіраўнікі, якія ўмеюць працаваць у сітуацыі няпэўнасці і валодаюць антыкрызіснымі інструментамі. Менш за ўсё шанцаў знайсці працу ў юрыстаў, эканамістаў, дызайнераў, кіраўнікоў сярэдняга звяна.

Анастасія ЯНУШЭЎСКАЯ.

ПРОБЛЕМА!

Чем живет бывший военный госпиталь Бреста?

Уже несколько лет, как в Бресте ликвидирован армейский госпиталь, а его здания, строения и территория перешли в городскую коммунальную собственность. Корреспондент "Народной Воли" решил поинтересоваться судьбой бывших военно-медицинских объектов и выяснил: бесхозяйственность по-прежнему остается основной приметой сегодняшнего дня.

Хозяева нашлись только у двух зданий бывшего госпиталя. В одно из них по ул.Папанина,1 после капремонта переехали КУП "ЖРЭУ г.Бреста" и ЖЭС-10, а во второе — Московский отдел Департамента охраны МВД РБ. Что касается большей части объектов да и самой территории госпиталя, то, как выясняется, они никому сегодня не нужны.

Центральные ворота со стороны ул.Пушкинской закрыты. На проходной дежурят охранники в камуфляжной форме. Наверняка получают зарплату за то, что охраняют объект. Только вот попасть на территорию бывшего военного госпиталя очень просто. Не через центральные ворота, а со стороны ул.Папанина. Там в середине бетонного забора вместо трех есть только одна нижняя плита, сверху — редкая колючая проволока, которую ничего не стоит приподнять и пролезть вовнутрь. Что мы и сделали с коллегой-фотокором.

...Не торопясь, подходим к главному корпусу. Дверь открыта, внутри здания — тишина. Стены голые, плитка ободрана, зияют дырами окна, во всем здании сняты батареи отопления. Никто даже не предпринимал попыток "реанимировать" здание. Так же непрезентабельно выглядят и здания бывшей котельной, лаборатории, администрации.

Беспрепятственно гуляем с фотоаппаратом по заброшенной, но официально охраняемой территории. Вдруг рядом с нами пробежала одинокая овчарка. Лениво повернула голову в нашу сторону и даже не гавкнула. Мой коллега рассуждал: "Что ж должно тут случиться, чтобы на этот объект обратили внимание?" И, как говорится, накаркал.

Вечером 26 февраля в главном корпусе бывшего военного госпиталя случился пожар. На чердаке загорелся строительный мусор. Приехали четыре автомобиля пожарных-спасателей. Хорошо, что оперативно среагировали и ликвидировали очаг возгорания буквально за десять минут. Говорят, обошлось без ущерба... По одной из версий — не официальной, виновниками пожара стали местные бомжи.

Мне подумалось: может быть, теперь на заброшенные здания обратят внимание?

Главный корпус внутри.

Здание бывшей котельной уже не способно греть.

А хозяин-то есть

То, что здания бывшего госпиталя переданы в коммунальную собственность, это одно, а кто их конкретный хозяин — другое.

Звоню в отдел приватизации Брестского горисполкома, чтобы выяснить, кому же принадлежат запущенные и бесхозные объекты? Оказывается, около трех лет назад их безвозмездно передали в постоянное пользование УВД Брестского облисполкома, то есть областному милицейскому ведомству. В управлении тылового обеспечения УВД сказали, что в зданиях и сооружениях госпиталя планируется разместить управление по гражданству и миграции УВД, Брестский РОВД, экспертно-криминалистический центр и некоторые другие службы. Но для этого требуется серьезная реконструкция, проект которой разработан "Брестдорстройпроектом". Он сейчас проходит экспертизу.

Заказчиком реконструкции выступает УКС городского ЖКХ. Его директор Михаил Божко согласился, что время жестко ставит сроки в отношении готовности объектов и сдачи их в эксплуатацию. Он объяснил задержку тем, что, во-первых, непросто решался вопрос передачи их с баланса Минобороны на баланс УВД и, во-вторых, много времени ушло на обследование объектов, определение подрядчиков на проектные и подготовительные работы. "Как бы там ни было, мы настроены на то, чтобы в этом году начать реконструкцию и сдать объекты в эксплуатацию", — заключил он.

К сказанному хотелось бы добавить, что еще в прошлом году в стране появилось жесткое положение об использовании земельных участков, выделенных гражданам под индивидуальное строительство. Если человек в течение двух и более лет не приступил к строительству, то участок могут забрать и передать более рачительному хозяину. А тут, в госпитале, три года конь не валялся — и ничего!

Александр КОВАЛЬЧУК.

Брест.

КРЫЗІС

Чыноўнікі прызналіся: сёння стаіць пытанне аб выжывальнасці эканомікі

Менавіта такое меркаванне выказала намеснік міністра эканомікі Таццяна Старчанка. Тое, што "відавочна запаволенне развіцця ў прамысловым сектары эканомікі", пацвярджаецца звесткамі статыстыкі. *"Мы маем рост ВУП у студзені на 4,5%, а за студзень-люты — на 1,4%",* — паведаміла намеснік міністра.

У прамысловасці, паводле слоў Старчанкі, адзначаецца падзенне тэмпаў росту, прычым закрануты ўсе галіны эканомікі, асабліва машынабудаванне і металаапрацоўка, вытворчасць будматэрыялаў, лёгкая і дрэваапрацоўчая прамысловасць.

ТЫМ ЧАСАМ

Эксперт Нацыянальнай акадэміі навук прапаноўвае прэзідэнту звярнуцца да народа

Ці прыслухаецца да яго Аляксандр Лукашэнка?

— Ёсць сэнс прэзідэнту зрабіць сур'ёзны зварот да нацыі, да бізнес-супольнасці, — заявіў на пасяджэнні Рэспубліканскага савета дырэктараў Беларускай навукова-прамысловай асацыяцыі дырэктараў Цэнтра сістэмнага аналізу і стратэгічных даследаванняў Нацыянальнай акадэміі навук Георгій Грыц.

"Часам прэзідэнт гаворыць, што няма крызісу. Потым — што трэба працаваць ва ўмовах крызісу, — зазначыў эксперт. — *Сітуацыя сапраўды сур'ёзная, і сацыяльная праблема, якая нарастае, мае незваротныя наступствы. Сёння неабходна кансалідацыя дзяржавы і бізнес-супольнасці. Гэта датычыцца і народа, якому неабходна растлумачыць гэтую сітуацыю".*

"Мы можам адчуць неўзабаве трэцюю хвалю крызісу — сацыяльныя ўзрушэнні", — лічыць Г.Грыц. Крызіс у Беларусі, паводле яго меркавання, звязаны і з тым, што рост заработнай платы апярэджваў рост рэальнага сектара эканомікі. *"І цяпер мы за гэта будзем расплачвацца. Працаваць давядзецца больш, а зарабляць — менш. Гэта вельмі сур'ёзная праблема і для ўлады, і для бізнесу",* — сказаў прадстаўнік навуковага цэнтра.

Г.Грыц падкрэсліў, што доля Беларусі ў сусветным ВУП складае 0,15%. *"Нягледзячы на тое што мы малая эканоміка, мы апынуліся ў калапсе светагаспадарчых сувязяў",* — зазначыў эксперт. Паводле яго слоў, змагацца з крызісам трэба не наборам захадаў, а выпрацоўкай сістэмных падыходаў.

"Захаваць беларускую мадэль эканомікі з высокай ступенню дзяржрэгулявання немагчыма", — заявіў Г.Грыц. Ён лічыць неабходным адкарэктаваць базавыя валавыя паказчыкі на гэты год, *"бо за іх невыкананне адкажуць і дырэктары прадпрыемстваў, і міністры".*

Марына НОСАВА.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
17—19 САКАВІКА 2009 г.

«Паўзучая» дэвальвацыя працягнецца

"Рэзкай дэвальвацыі беларускага рубля не будзе", — пра гэта заявіў старшыня праўлення Нацыянальнага банка Беларусі Пётр Пракаповіч.

Ды куды ж болей?! З пачатку года беларускі рубель у адносінах да долара і так абясцэніўся больш чым на 30 працэнтаў!..

"Такім чынам, у насельніцтва зараз няма падстаў скупляць валюту, тым больш што стабільнасць нацыянальных валют развітых краін непрадказальная", — зазначае ўрадавае інфармацыйнае агенцтва БЕЛТА.

Кіраўнік аналітычнага цэнтра "Стратэгія" Леанід Заіка, аднак, сцвярджае, што насельніцтва Беларусі ўсё ж больш давярае паўнавартасным валютам — долару і еўра, чым беларускаму рублю.

— Гэта была памылковая дэвальвацыя, яна сарвала многія ўстойлівыя пазіцыі Беларусі і рэзка пагоршыла давер да беларускага рубля. Таму паўтараць тую ж памылку, наступаць на беларускія граблі ў другі раз сапраўды няма сэнсу.

Леанід Заіка, аднак, мяркуе, што ў Беларусі будзе адбывацца паўзучая дэвальвацыя. Гэта калі рубель абясцэньваецца пакрысе, але амаль кожны дзень.

Уладзімір Сямашка раскрыў «страшэнную тайну»

З пачатку года ні адзін з журналістаў не мог дабіцца ад афіцыйных асоб адказу на простае пытанне: па якой цане Беларусь купляе ў Расіі газ у першым квартале гэтага года? І вось нарэшце тайну раскрыў першы віцэ-прэм'ер Сямашка.

Аказваецца, у першым квартале газ для нас каштуе ажно 210 долараў. У параўнанні з закладзенымі ў бюджэт 140 доларамі гэта неверагодна вялікая лічба. Чаму збіць цану на газ Беларусі не дапамаглі "асабліва цёплыя" адносіны з Расіяй, застаецца толькі здагадвацца. Напэўна, каб не пужаць народ такой лічбай, і было прынята рашэнне яе наўпрост не агучваць.

Што ж тычыцца другога квартала, то Уладзімір Сямашка чакае, што газ будзе каштаваць 160 долараў. Паглядзім... Перад Новым годам мы таксама чулі вельмі аптымістычныя прагнозы наконт кошту "блакітнага паліва", але адбылося зусім адваротнае.

Алег СНОЎ.

Сябры-юрысты Яны Паляковай дабіваюцца яе пасмяротнай рэабілітацыі

У мінулую пятніцу адвакат Мар'яна Сямашка абскардзіла прысуд праваабаронцы Яне Паляковай, вынесены салігорскім суддзёй Аляксандрам Бураўцовым 3 сакавіка.

Юрыст паспела падаць скаргу ў Салігорскі раённы суд у апошні момант, у пятніцу, 13 сакавіка ў 16 гадзін — гэты быў апошні дзень для падачы касацыі. Маруднасці ў дзеяннях адваката не было. Справа ў тым, што толькі напярэдадні, 12 сакавіка ўвечары, Мар'яна Сямашка атрымала крымінальную справу Яны Паляковай. Тую самую, пасля прысуду па якой Яна Палякова скончыла жыццё самагубствам.

За такі кароткі тэрмін Мар'яна Сямашка не змагла выкласці ў скарзе ўсе аргументы, чаму нельга лічыць прысуд Яне Паляковай законным, а трэба яго адмяніць альбо накіраваць на перагляд. Але па законе адвакат можа прадаставіць гэтыя аргументы непасрэдна падчас разгляду касацыі.

— Мар'яна Сямашка сябравала з Янай Паляковай, — кажа праваабаронца Таццяна Равяка. *— Ведае ўсе акалічнасці гэтай справы. І ведае, што Яна Палякова цалкам не прызнавала сваю віну. Таму сёння доўг сяброў Яны, праваабаронцаў, абскардзіць гэты прысуд. Гэтае абскарджванне патрэбна дзеля таго, каб шляхам адмены абвінаваўчага прысуду і адмены справы ў адносінах да Яны пасмяротна яе рэабілітаваць.*

Сёння мы ведаем, што па справе Яны Паляковай маюцца падставы для таго, каб прызнаць прысуд незаконным і неабгрунтаваным па некалькіх прычынах. Папершае, істотна парушаліся нормы крымінальна-працэсуальнага закону на працягу як папярэдняга следства, так і падчас судовага працэсу. Напрыклад, парушэнне права на абарону. Таксама суд належным чынам не даў ацэнку доказам з пункту гледжання дастатковасці, дакладнасці для вынясення абвінаваўчага прысуду, а таксама не даследаваў усебакова і аб'ектыўна ўсе абставіны справы. Відавочны неаб'ектыўнасць і абвінаваўчы ўхіл з боку суда пры разглядзе справы. Таксама не даследаваны доказы з боку абароны. Суд прыняў да ўвагі доказы, якія з'яўляюцца недапушчальнымі, паколькі здабытыя з парушэннем патрабаванняў крымінальна-працэсуальнага кодэкса. Напрыклад, да такіх матэрыялаў можна аднесці відэазапіс з РАУС, які з'яўляўся доказам з боку абвінавачвання. Таксама суд не прыняў да ўвагі тое, што ў Яны Паляковай меліся цялесныя пашкоджанні, якія па заключэнні судмедэкспертызы маглі быць атрыманыя пры названых ёю абставінах.

Таксама хацелася б адзначыць, што справа па скарзе Яны Паляковай і Вольгі Казулінай на дзеянні ўчастковага міліцыянера Пугачова была на кантролі ў Генпракуратуры і менавіта па ўказанні Генпракуратуры потым была ўзбуджана крымінальная справа супраць Яны Паляковай у абвінавачванні ў ілжывым даносе.

На працягу месяца Мінскі абласны суд павінен вызначыцца з датай разгляду касацыйнай скаргі адваката Мар'яны Сямашка.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

З 27 на 25

Рабочы дзень у Беларусі пераносіцца з 27 красавіка на 25 красавіка.

Ляпнулі дзвярыма...

Няўрадавыя арганізацыі не стамляюцца грукацца ў дзверы ўлад з мэтай наладзіць дыялог. Чарговай такой спробай стаў 3-ці Сацыяльны форум, які на выхадных прайшоў у Магілёве. Праўда, як аказалася, улады пакуль да дыялогу не падрыхтаваныя, прынамсі, у той форме, у якой спрабавалі яго правесці некаторыя апаненты.

Заяўлены ў праграме кіраўнік Адміністрацыі прэзідэнта **Уладзімір Макей** (ці ягоны прадстаўнік) так і не прыбыў, затое ўдзельнікі форуму атрымалі магчымасць весці дыялог ажно з пяцю прадстаўнікамі Магілёўскага аблвыканкама, якія прадстаўлялі бок уладаў.

На пытанні выступоўцаў ад грамадскіх аб'яднанняў, часта зусім не рытарычныя, чыноўнікі не заўсёды рэагавалі або ставілі факты пад сумненне. Яркім прыкладам стала выступленне старшыні незарэгістраванай ініцыятывы пенсіянераў "Наша пакаленне" **Таццяны Зялко**. Больш за год арганізацыя спрабуе афіцыйна зарэгістравацца, і да гэтай пары ўлады ім афіцыйна адмаўляюць. Пенсіянерка распавяла пра сітуацыю, у якой знаходзіцца старэйшае пакаленне, пра выпадкі несправядлівасці з боку чыноўнікаў да сталых людзей. Дыялог з пенсіянеркай вырашыла распачаць кіраўнік абласнога камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне **Ганна Апет**, якая ў сваім выступе адзначыла: маўляў, маглі б і "дзякуй" сказаць за тое, што пенсіённы ўзрост пакуль не павялічаны.

Пра праблемы прадпрымальніцтва, але крыху ў іншай форме, выказаўся адзін з лідэраў прадпрымальніцкага руху Алесь Таўстыка. Ён патрабаваў прыняць закон аб малым і сярэднім бізнесе, які два гады таму быў накіраваны ў Палату прадстаўнікоў, а таксама прыняцця канкрэтных рашэнняў ад мясцовых улад. Выступаў Таўстыка рэзка. Тут чыноўнікі не вытрымалі і ўвогуле пакінулі форум.

Вольга ЖАРНАСЕК.

На святкаванне Дня бабра не хапіла сродкаў

Гарвыканкам Бабруйска не змог собрать неабходнай сумы на святкаванне Дня бабра, які планавалі адзначыць 21 сакавіка. У сувязі з гэтым, як паведамляе "Тэлеграф", гарадская адміністрацыя вырашыла свята не праводзіць, каб не *"змазаць мерапрыемства"*.

За сябе і за таго хлопца

Колькасць занятых у эканоміцы Беларусі ў студзені склала 4 млн 499,8 тысячы чалавек.

Гэта азначае, што на аднаго працуючага прыходзіцца болей за аднаго непрацуючага.

Згодна са статыстыкай, у параўнанні са снежнем 2008 года ў студзені бягучага года колькасць занятых у эканоміцы знізілася на 0,5 працэнтнага пункта. Іншымі словамі, пенсіянераў у Беларусі становіцца ўсё больш, працуючых — усё менш.

Усе мы сталі значна бяднейшымі

Паводле аператыўных даных, у Беларусі ў студзені 2009 года рэальныя грашовыя даходы насельніцтва зменшыліся на 15 працэнтаў у параўнанні са снежнем 2008 года.

Аб гэтым афіцыйна паведаміў Нацыянальны статыстычны камітэт.

Паводле інфармацыі Белстата, у студзені 2009 года рэальныя грашовыя даходы насельніцтва ўзраслі толькі на 7,7 працэнта ў параўнанні са студзенем 2008 года, а вось цэны за гэты перыяд узраслі значна больш.

Бараніце мужчын!

Павялічваецца колькасць мужчын, якія зведваюць насілле ў сям'і, паведаміў дырэктар Мінскага гарадскога цэнтра сацыяльнага абслугоўвання сям'і і дзяцей **Андрэй Туравец** на прэс-канферэнцыі ў сталіцы. Паводле яго слоў, у 2008 годзе ў цэнтр звярнуліся 960 мужчын, што склала прыблізна 30 працэнтаў усіх зваротаў.

Як зазначыў спецыяліст, мужчыны часцей за ўсё зведваюць псіхалагічнае насілле. Але мужчыны зведваюць у сям'і і фізічнае насілле з боку жанчын. Аб гэтым раней паведамляла МУС. Паводле інфармацыі органаў унутраных спраў, штодзённа ў міліцыю паступаюць да 200 тэлефанаванняў са скаргамі на сямейна-бытавое насілле. У 10 працэнтах выпадкаў яго ахвярамі з'яўляюцца мужчыны.

Пойдешь к проститутке — ответишь!

Начальник отдела по надзору за соблюдением прав и свобод граждан Генпрокуратуры **Павел РОДИОНОВ** заявил, что в Беларуси планируется ввести административную ответственность за пользование услугами проституток. Меры по недопущению развития данной сферы услуг в интернете уже принимаются, передает слова П.Родионова "Интерфакс".

ПЕРСОНА

Хормейстер

25 вопросов лидеру

...Когда в начале 2000-х в Минск приехал швейцарский дирижер Ральф Вайкер, никто не ожидал сенсации. В том смысле, что это был рабочий визит знаменитого европейского музыканта перед запланированными летними гастролями нашего коллектива оперы в Швейцарию. Естественно, господин Вайкер, чтобы ближе познакомиться с труппой, вечером пошел на спектакль. Давали "Турандот" Пуччини, сложнейшую оперу, где в основном солирует хор. Для любого хормейстера — это головная боль: в партитуре столько верхних до диез... Словом, Вайкер приготовился если не к худшему, то, по крайней мере, не ожидал никаких открытий. Но ошибся. Хор белорусской оперы буквально ошеломил маэстро. Потом на пресс-конференции Ральф Вайкер скажет: "Я знаю среди оперных хоров только два хороших коллектива в мире: хор Метрополитен Опера и Венской оперы. Теперь к ним прибавляю и третий — из Большого театра Минска". А Нине Ломанович, главному хормейстеру коллектива, дирижер, не дождавшись конца спектакля, принес в кабинет огромную коробку швейцарских конфет. Он выражал свое признание и восхищение ее профессионализмом.

В субботу в Национальном академическом Большом театре оперы и балета состоялся второй торжественный концерт, посвященный открытию здания после реконструкции. Целое отделение было отдано только хору: творческому подразделению театра, который давно и заслуженно пользуется вниманием отечественной публики. Главный хормейстер Нина Иосифовна Ломанович утопала в цветах...

ДОСЬЕ «НВ»

ЛОМАНОВИЧ Нина Иосифовна — *главный хормейстер Национального академического Большого театра оперы и балета Республики Беларусь с 1993 года. Окончила Белорусскую государственную консерваторию, отделение хорового дирижирования (класс профессора А.П. Кагадеева). Имеет государственные награды: звание заслуженного деятеля искусств, лауреат специальной премии президента в области музыкального искусства.*

Характер — цельный, волевой. Имидж — женщина творческая, независимая. Темперамент вулканический.

1 — Нина Иосифовна, поздравляю с удачным концертом, а также с новосельем! Понимаю, что журналисты утомили одними и теми же вопросами, но все-таки, как вы пережили ремонт?

— Мне кажется, самые тяжелые условия были у хора и у оркестра (хотя, конечно, все мучались). Мы работали в Музее культуры и истории Беларуси на улице Фрунзе. Это старое здание, которое само должно было вот-вот закрыться на реконструкцию. Нам там дали... лестницу. Большую широкую лестницу. Мы позакрывали пролеты старыми кулисами, рояль поставили. А потом в музее начался ремонт, строители стали бомбить стены, летели доски, пыль. Хор уходил с Фрунзе под эту бомбежку последним. Но пока нам и в родном театре нет места. Я не знаю, по чьему недосмотру, но хору после ремонта забыли выделить классы для репетиций! Приходил на днях министр, высказал пожелание, чтобы руководители всех подразделений собрались и поделились с нами по-братски. Надеюсь, что так и будет.

2 — А что такое артист оперного хора? Что это за профессия?

— Я бы поставила вопрос иначе: как из певца сделать артиста хора для оперы? Я на всех совещаниях говорю: театр оперы — это очень специфические кадры, должны совпасть внешность и голос! Певцы, которых я беру на работу, должны быть не старше 31 года, без физических недостатков (сцена!), и у них должны быть большие голоса: партитуры обязывают, чтобы сопрано брали верхнее до, а тенора — си бемоль. Если у человека этих нот нет, значит, он не может работать в опере. Я сейчас страдаю от недостатка кадров, но слабых взять не могу, а когда нахожу сильных вокалистов, зачастую встает проблема прописки. Далее. Допустим, вас приняли. Теперь вам надо сшить костюмы и ввести в спектакли. В любом другом хоровом коллективе, если ты хорошо читаешь ноты, ты через неделю уже полноценный работник и выходишь в смокинге на концерт. Полноценный же артист оперного хора, в зависимости от способностей, вырастает только через 4—5 лет. Ведь все партии — на итальянском, французском, немецком — вокалист должен знать наизусть. Это оркестр играет по нотам, а хор и солисты исполняют оперу на память! А еще надо научиться гримироваться, вжиться в костюмы, выучить мизансцены и, наконец, выходить на сцену так, чтобы никого не сбивать с ног, а знать свое место.

3 — Ваше мнение о воссоединении театров оперы и балета?

— В театре я работаю с 1976 года. И очень уважаю Валентина Николаевича Елизарьева. При нем поднялся и расцвел наш балет. Но я высказываю свое мнение. Разорванность — это плохо. Еще знаменитый режиссер театра Александр Семенович Штейн, ныне покойный, когда разделялся театр, я очень хорошо помню, просто взывал на собрании: "Вы не ведаете, что творите! Этого делать нельзя!". Да, балету было легче. Но опере очень тяжело и финансово, и организационно — было и есть. И потом, смотрите: самые крупные театры мира — Большой в Москве, Мариинский в Петербурге, Ковент Гарден в Лондоне, Мэт в Нью-Йорке (Метрополитен Опера. — "НВ") — это все-таки единый коллектив. Вот мы въехали в отремонтированный театр, а пока чувствуется разобщение. Не то, что раньше: когда вечером шла опера, балет сидел в зале, слушал. Так же и мы — с удовольствием смотрели все балеты. То есть была настоящая труппа — все друг друга знали.

4 — А есть ли потери профессиональные, кроме того, что пропала дружба между артистами?

— Дружба наладится — это дело времени. А профессиональные потери — конечно, они есть. Не было нормальных спевок с солистами, мы приходили в клуб на улицу Матусевича, где работал оркестр, — а там труднейшая сцена, мы не могли выстроить баланс. Потом была бесконечная смена главных дирижеров... Коллектив трясло!.. Многие спектакли за время ремонта пришли в негодность, то есть требуют реставрации костюмы и декорации в 90 процентов постановок. Представляете, сколько труда, сколько материальных средств, а еще и музыкальная часть, которая, с моей точки зрения, должна совершить новый качественный скачок, особенно опера.

5 — А на каком этапе развития находится ваш коллектив?

— У него, по-моему, хорошая зрелость. На каждой репетиции я стараюсь внушить вокалистам мысль о том, что если сегодня мы не достигли нового качества, значит, стоим на месте, а завтра — отступаем назад. Конечно, после ремонта мы измотаны морально, устали физически: репетиции на разных площадках, люди записывали в блокнотиках, где спектакль, где спевка. Но творчески старались держаться, давали много полноценных хоровых концертов с акапельными программами, выучили новые произведения: исполнили "Царь Эдип" Стравинского, труднейшую оперу, спели "Макбет" Верди. То есть не сидели и не плакались. Не потеряли ни одного человека.

6 — Как вы думаете, у вашего хора есть свой стиль?

— Ну, вы знаете, по звуку наш хор спутать ни с кем нельзя: тембр яркий, насыщенный. Мощное пение, выстроенное. Нас узнают.

7 — Как работает хормейстер самостоятельно?

— Учит всю партитуру оперы. Все вокруг оперы — эпоху, историю создания. Текст на память на языке оригинала. Прежде чем стать к хору, я прохожу каждое слово с переводчиком — чтобы могла коллектив поправить! Хотя на итальянском мы уже свободно читаем тексты — столько спели произведений!

8 — Чтобы начать работать, вам нужны идеальные условия?

— Нет. И в автобусах, и в самолетах, и в парке на скамейке — читаю партитуру глазами, озвучиваю ее внутренним слухом. Потом, конечно, все равно надо сесть к инструменту.

9 — Вы считаетесь жестким руководителем?

— М-м, как сказать... Предпочитаю авторитарно-демократический стиль руководства. Иногда надо настоять на своем во что бы то ни стало. И если хор тебе доверяет, как музыканту, ты можешь делать в коллективе большие дела. Если хор сомневается в твоем профессионализме — от критики захлебнешься.

10 — Есть ли у вас профессиональные кумиры? В мировом пространстве...

— Когда еще училась в консерватории, то хор американца Роберта Шоу — о, это была "вышка"! Артисты двигались свободно по сцене, пели спиричуэлсы... А сейчас мне нравится хор Полянского из Москвы. Это, наверное, мой идеал. Естественно, восхищаюсь пением хора из Мэт: настоящее драматическое пение, чувствуется отношение к происходящему. Ведь просто выучить партитуру голую — это не греет.

11 — Какие заработки у артистов хора?

— В отличие от других хоров — немного больше. Когда-то в 1970-х всем государственным хорам вдруг уравняли ставки. И от нас начали уходить люди! У нас ведь труднее работать в разы, бешеная нагрузка, утром — репетиция, вечером — спектакль... И петь ты должен так, чтобы звук пролетел через оркестр. При этом звучать цельно, не распадаться. А здесь еще рядом солисты, оркестр... Непростая задача. Словом, ушло большое количество людей. Потом, конечно, они жалели. Нам все-таки ставки опять подняли, мы стали ездить за рубеж. Но обратно ушедших не принимали (за редким исключением). Не проходной двор.

12 — Часто ли награждают артистов хора званиями?

— Болезненная тема! Вообще музыканты — это вечные труженики. Учатся по 19 лет — школа, училище, консерватория. В театр пришел, тоже вечный ученик, вечное самосовершенствование. Ты имеешь скромную зарплату, скитаешься десятилетиями по съемным квартирам. Но все, кто работает в театре, — избранные люди, призванные искусством служить ему. Помню, бывший министр культуры Сосновский любил повторять: "Классическую культуру надо поддерживать и лелеять. А сорняки сами вырастут". И вот по поводу званий. Если человек спел ряд сложных партий на хорошем уровне, его надо непременно отметить — он это заслужил! Это ведь не дает денег и льгот — но это дает уважение. А у нас всю жизнь можно проработать в хоре и не получить ни одного знака внимания. И у артиста пропадает порыв... Людей надо вовремя поддерживать.

13 — Кто сейчас настоящие звезды оперы?

— Солистов оперы — около 60. Из них ведущих, мощных, соответствующих уровню европейского театра (не умаляя достоинства других, они еще, возможно, вырастут) — всего несколько: Нина Шарубина — драматическое сопрано, буквально ворвалась в театр (появление хорошего голоса всегда, знаете ли, неожиданность). Она и Амелия, и Чио-Чио-сан, и сложнейшая Абигайль в "Набукко" (в апреле, замечу, будет сольный концерт артистки). Конечно, настоящая звезда — народный артист баритон Владимир Петров, заслуженный артист драматический тенор Сергей Франковский. Сейчас в театр пришел Стас Трифонов, очень хороший баритон из Одесского оперного театра. Хочу заранее извиниться перед теми, кого не назвала сейчас... Кстати, молодежь подрастает: у нас есть победитель знаменитого международного конкурса имени Глинки меццо-сопрано Оксана Волкова. Словом, немного звезд, но они есть. Видите ли, наверное, солнца мало, не Украина все-таки.

14 — А вы помните свой первый подход к хору?

— Да, в консерватории на последних курсах. Коленки дрожали... Но в хоровом коллективе оперного театра моя судьба складывалась довольно гармонично: сначала — 17 лет — очередной хормейстер. Потом, когда появился колоссальный творческий опыт, я стала главным хормейстером. Виктор Владимирович Ровдо, Алексей Петрович Кагадеев — я очень много взяла у белорусских мэтров хорового дирижирования. А вообще, слушаю и впитываю отовсюду. И всегда говорю, что полезное для себя можно взять даже у среднего музыканта.

15 — Вы научились чувствовать настроение коллектива? Ведь иногда беспричинно, кажется, скапливается критическая масса, и коллектив может выйти из повиновения.

— О, да... Это бывает. Когда накануне был тяжелый спектакль, он поздно закончился, эмоции у артиста зашкаливают, нервная система разбалансирована, он заснул поздно, а утром снова репетиция... У меня свои приемы, как в таком случае привести людей в чувство.

16 — Есть ли у вас еще какие-нибудь увлечения, кроме музыки?

— Не шью, не вяжу. Фитнес? Перед хором! И вообще, я не могу еще что-то впустить в свою жизнь, кроме театра. Он забирает все. Мой педагог, помню, так говорил: ты не имеешь права даже болеть! Поэтому, когда приходится брать бюллетень, я испытываю глубокое чувство вины — переживаю ужасно. Когда я сломала правую руку, врач говорил: "Ну, месяца через полтора снимем гипс". Но я не выдержала — через 20 дней уже стояла перед хором. А за время, пока ходила в гипсе, организовала в доме еще и ремонт. Я такой человек, люблю бежать впереди паровоза: если что задумала, это должно быть исполнено в кратчайшие сроки. Жизнь такая короткая, растягивать дела невозможно. Завтра может быть поздно.

17 — Есть ли еще женщины-хормейстеры в больших оперных театрах?

— Москва, Питер — нет, не допускают. Хотя у женщин есть свои достоинства. Мы более терпеливые. Нет, конечно, я иногда могу стукнуть по столу клавиром, но не позволяю себе каких-то безумных взрывов. У хора тяжелый труд, и я за каждым артистом вижу человека, знаю проблемы многих.

18 — Вы осторожный человек в принятии решений?

— По-всякому бывает. В театре надо быть осторожной — ты еще только подумал, а все уже знают и обо всем говорят.

19 — Как вы считаете, у вас были упущенные возможности?

— Как у всякого творческого человека... Думаю, что да.

20 — У вас остались иллюзии?

— Мне кажется, да: добро должно побеждать зло. Я часто страдаю: вот проблема, она не стоит выеденного яйца — почему же она так долго решается?! В душе я уверена в торжестве справедливости — по большому счету. А жизнь часто убеждает в обратном...

И... я научилась смиряться, закусив губу! Что, в принципе, мне не свойственно. Но опыт, время — это, наверное, тот пепел, который любой вулкан может потушить.

21 — Есть ли у человека право на заблуждение?

— Да, конечно. Конечно, я ошибалась и ошибаюсь. Но стараюсь храм в душе сохранить. Заблуждение при поиске истины — это право личности. Главное — не подставить, не оскорбить, не заложить. Но если невольно?.. О, это просто не пережить...

22 — Есть ли поступок, которым вы гордитесь?

— Это не поступок, а половина жизни. Я осталась одна с ребенком. Мы ели на подоконнике, потому что кроме пианино и дивана у нас в квартире ничего не было. Я выстояла.

И все достигла своим трудом. Дочка выросла, стала балериной, живет и работает сейчас в Польше. У меня есть прекрасный внук — Максимилиан Александр.

23 — Кто у вас в мире вызывает восхищение?

— Профессионалы. Во всех сферах жизни. И особенно врачи (медицина — моя тайная любовь).

24 — Что такое совесть, по-вашему?

— Совесть — это самоконтроль, отсутствие тупой самоуверенности. Иногда я говорю хору: вы же сами чувствуете, когда делаете не то, лучше любого дирижера и хормейстера. Каждый внутри знает, когда делает халтуру... Или даже подлость.

25 — Какие поблажки вы себе позволяете?

— Практически никаких. Каждое утро поднимаю себя словами: "Быстренько встала!" И — за дела. Я все люблю делать сама. В детстве мама так и называла меня: девочка-сама.

Елена МОЛОЧКО.

Народная Воля http://www.nv-online.info
17—19 САКАВІКА 2009 г.

В ЦЕНТРЕ ВНИМАНИЯ

Этот загадочный кризис

Мало того, что он взялся неизвестно откуда, так еще и запутал политиков и экономистов, которые толком не могут ничего объяснить: как долго протянется и чего от него можно ожидать?

Не прояснил ситуацию и Всемирный банк (ВБ) в своем объемном докладе о перспективах мировой экономики.

Согласно этому документу, в 2009 году и глобальная экономика, и глобальная торговля уменьшатся впервые со времен Второй мировой войны. Эти выводы сразу же оказались в центре общественного внимания.

Экономический Перл-Харбор?

Ожидается, что экспорт во многих странах сократится на десятки процентов. Фактически это означает, что кризис нанес сильный удар по глобализации — торговые связи между странами рушатся быстрее, чем экономики этих стран.

Всемирный банк не одинок в мрачных оценках ближайших перспектив. Один из самых богатых людей мира и крупный аналитик Уоррен Баффет объявил, что кризис развивается в США по худшим сценариям. По его словам, американская экономика заработает в полную силу через пять лет. Финансист считает, что США все еще угрожает "экономический Перл-Харбор" и что сценарий дальнейшего развития близок к наихудшему, учитывая спад деловой активности и рост безработицы.

Новый прогноз Всемирного банка означает, что спад в США, Японии и Евросоюзе может оказаться более глубоким, чем ожидалось. При этом падение развитых экономик перевесит положительные темпы роста, которые, возможно, сохранятся в Китае и некоторых других активно развивающихся странах. Впрочем, конкретную цифру ожидаемого падения мирового хозяйства Всемирный банк не дал, пообещав опубликовать ее через несколько недель. По общим оценкам экономистов банка, темпы мировой экономики в 2009 году могут упасть от 1 до 2 процентов.

От года до пяти

Изменил свою позицию и Международный валютный фонд. Еще в январе эксперты МВФ предсказывали рост глобального ВВП на уровне 0,5 процента, однако, согласно последнему заявлению руководителя фонда Доминика Стросс-Кана, по итогам текущего года ожидается спад.

Эксперты с этим соглашаются и добавляют, что шансы увидеть по итогам 2009 года отрицательные темпы роста мировой экономики весьма велики. Начальник аналитического департамента компании "Арбат Капитал" Сергей Фундобный полагает: *"Это еще не самый консервативный взгляд на текущий кризис, потому как наиболее заядлые пессимисты говорят о том, что восстановление может начаться не ранее, чем через 5 лет"*.

Соглашаясь с тем, что оживление в мировой экономике возможно в следующем году, главный экономист инвестиционного банка "Траст" Евгений Надоршин опасается, что длительным этот рост не будет. *"Возможно, что восстановление экономики на рубеже 2010—2011 годов начнется, — говорит он. — Однако я не жду, что это будет восстановление, которое перейдет в продолжительную фазу роста, как это обычно бывало в ходе предыдущих кризисов. Боюсь, что восстановление, если оно и будет происходить, в чем у меня пока есть сомнения, может оказаться весьма непродолжительным. Скажем, оно продлится пару-тройку кварталов, а затем мировая экономика снова прочно и надолго уйдет в минус, допустим, на несколько лет"*.

Роберт Зеллик буквально умоляет о создании «фонда уязвимости»

В докладе Всемирного банка говорится, что экономический кризис поставил в сложное положение бедные страны. Государства в Латинской Америке, Африке и Восточной Азии не только вынуждены затормозить свой рост, но и теряют допуск к кредитам.

Президент Всемирного банка Роберт Зеллик буквально молит богатые государства создать "фонд уязвимости" для более слабых стран, оказавшихся в кризисном состоянии, и выделить для этого фонда хотя бы малую толику тех средств, которые идут на стимулирование их экономик. *"Этот глобальный кризис требует глобальных решений и защиты развивающихся стран от экономических катастроф. Это важно для глобальных усилий в целях преодоления кризиса"*, — заявил Зеллик в своем приложении к докладу. Он заявил также, что *"необходимы инвестиции в качестве подстраховочной сетки для инфраструктур малых и среднего размера компаний"*. Это, считает он, будет создавать рабочие места и таким образом будет устранена угроза социальных и политических потрясений.

Он сказал, что Всемирный банк сможет утроить свои кредиты в 2009 году и довести их до 35 миллиардов долларов. Но, признался он, даже эта сумма будет лишь небольшой толикой того, что необходимо беднейшим государствам для выживания.

Не сулит и России ничего хорошего

Страны Центральной Европы вроде Польши, Венгрии, Чехии да и Прибалтики несут потери от уменьшающегося экспорта в Западную Европу. Кроме того, они сильно пострадали от кредитного кризиса, поразившего главные европейские банки, которые в свою очередь пострадали от потерь, вызванных операциями с ипотечными бумагами США.

Спад мировой экономики и кризис глобализации не сулит и России ничего хорошего, поскольку лишает ее основных источников экономического роста. *"Падение мировой торговли и рынка капиталов лишает Россию экспортной выручки и внешних кредитов, которые обеспечивали рост страны в последние годы"*, — отмечает руководитель Института проблем глобализации Михаил Делягин. По его словам, мировая экономика вступила в длительную депрессию, выход из которой возможен только на основе новых технологических прорывов и качественного развития. Россия же, по словам эксперта, фактически лишена источников простого роста и тем более — развития.

Как кризис отразится на жизни людей?

И к чему это может привести? Эту проблему раскрыл Егор Гайдар в интервью Русской службе Би-Би-Си. Он сказал, что пока на политическую обстановку кризис влияет мало, но будет влиять. Существует инерция общественного сознания. Пока люди еще просто не осознали масштаба происходящего. Но осознают.

И тогда начнется политическая активизация. Пока были высокие темпы экономического роста, очень большой части россиян было абсолютно безразлично, что происходит в политике. Но когда все это начинает затрагивать твою работу, условия оплаты взятого тобой кредита или возможность приобретения намеченной квартиры, тогда это начинает затрагивать всерьез.

И вот тогда и просходит политизация. *"Я видел политизированный народ в Советском Союзе. Я видел, что такое митинги в двести тысяч человек — я в них участвовал, я знаю людей, которые их организовывали. Понимаете, когда у вас поднимается волна такого недовольства обстоятельствами, начинается организация политической оппозиции в разных формах... Она может иметь форму радикального национализма или радикальных левых идей. Она может идти по линии возврата к повестке дня демократизации страны. Как это пойдет на практике, жизнь покажет"*.

А может произойти это, конечно же, не только в России.

Алесь ДРАБЧУК.

Экс-президент США выступит с лекциями

Его первое выступление состоится в канадском Калгари уже 17 марта.

Как показывает опыт многочисленных экс-лидеров, самый быстрый и эффективный способ заработать — читать лекции. Всем интересно поближе узнать человека, управлявшего сверхдержавой.

Буш, как сообщает организующая лекции контора "Вашингтон спикерс бюро", готовит *"откровенный рассказ о восьми годах, проведенных в Белом доме, и об опыте общения с другими мировыми лидерами"*.

Американская премьера намечена на 17 июня. Буш выступит в Пенсильвании, перед членами Ассоциации промышленников и предпринимателей. А дальше практиковаться в ораторском искусстве экс-президент отправится по всему миру: пока заявлены "Европа и Азия" — без конкретных уточнений.

Отдайте «Рухнаму»

Власти Туркмении организовали изъятие экземпляров "Рухнамы", которыми при прежнем президенте Сапармурате Ниязове были снабжены учреждения и предприятия страны.

Об этом сообщает "Хроника Туркменистана". По информации издания, члены специальной государственной комиссии посещают самые разные организации и забирают оттуда сочинения бывшего президента.

Вместо "Рухнамы" и других сочинений Ниязова на предприятия и в учреждения привозят книги действующего президента Гурбангулы Бердымухамедова (а также, как сообщается, его портреты, стенды с его изображением и тому подобное).

При Ниязове его "Рухнаму", содержащую свод нравственных правил и рассуждения о туркменском народе, должны были прочитать все граждане страны. Сдавать экзамены на знание "священной книги" должны были не только студенты, но и чиновники. В честь "Рухнамы" был назван месяц сентябрь. Сам президент утверждал, что тот, кто прочтет его сочинение трижды, *"станет умным, поймет природу, законы, человеческие ценности и после этого попадет прямо в рай"*.

Как сообщает "Хроника Туркменистана", в настоящее время проходит презентация собрания сочинений нового президента. Как сообщалось ранее, первый том, в который вошли речи и отдельные цитаты Бердымухамедова, вышел в конце декабря под названием "К новым высотам прогресса".

ШОК

Почему случаются кровавые бойни среди белого дня?

В последнее время произошли трагедии в Ирландии, США и Германии. Погибли десятки невинных людей. Об этом много говорилось и писалось. Сейчас настало время "разбора полетов". Общественность волнует, как и почему случаются стрельба и побоища среди белого дня. Как предотвратить подобные трагедии?

Полиция Германии, психологи и СМИ пытаются разобраться в причине трагедии, произошедшей утром в немецком городке Винненден. Мотив расстрелявшего 15 человек подростка, которого все характеризуют как "нормального" и "тихого", ищут в его увлечениях, отношениях с девушками, социальных тенденциях и даже связывают с Америкой.

Имя подростка Тим Кретчмер. Он жил с родителями в небольшом населенном пункте Вайлер-цум-Штайн, в 12 километрах от Виннендена. В прошлом году он закончил школу в Альбертвилле, получив аттестат с весьма средними отметками. Учителя подростка отзываются о нем как о не слишком сильном ученике. Директор школы охарактеристики происшедшего слово "амок". Как медицинский термин это слово обозначает психическое заболевание в виде приступов, когда больной начинает метаться, уничтожая все вокруг.

По словам 19-летнего Михаэля Ф., с которым Тим Кретчмер раньше занимался настольным теннисом, любил смотреть фильмы ужасов и стрелять из пневматического ружья. Во время совместного просмотра фильмов Кретчмер задерживал внимание на особенно жестоких сценах, отметил Михаэль Ф. Кстати, дома у Кретчмера была обнаружена целая коллекция фильмов ужасов.

Министр внутренних дел земли Баден-Вюртемберг Херибер Рех обращает внимание на то, что Кретчмер целенаправленно целился в голову и старался стрелять прежде всего в девушек и женщин. Так, по словам Реха, погибли восемь школьниц, один школьник и три учительницы. Еще семерых девочек Кретчмер ранил.

О том, что мотивом "Виннненденского убийцы" могла стать маниакальная ненависть к женщинам, пишет **The Telegraph** со ссылкой на представителей следствия. Как сообщается, подросток не пользовался успехом у одноклассниц.

"Детективы работают над версией, согласно которой Кретчмер, характеризуемый как стеснительный одиночка, у которого никогда не было девушки, совершил преступление на почве ненависти к девушкам, возможно, возникшей после того, как его проигнорировали одноклассницы", — пишет газета.

Издание **Postimees** пишет о том, что часть экспертов считают, что Кречмер действовал под влиянием сообщения о произошедшей ночью стрельбе в американском штате Алабама.

В целом же за неимением более точных сведений немецкая пресса использует для характеристики происшедшего слово "амок". Как медицинский термин это слово обозначает психическое заболевание в виде приступов, когда больной начинает метаться, уничтожая все вокруг.

Газета **Mindener Tagblatt** продолжает тему.

Теперь полно рассуждений о причинах, подтолкнувших к преступлению. Политики вновь продемонстрировали свою беспомощность, выразив соболезнования семьям погибших и пообещав в очередной раз принять "энергичные меры". Снова идут разговоры о роли школы и семьи, преподавателей, социологов и психологов, о видеофильмах, пропагандирующих насилие, о праве на приобретение оружия и мерах безопасности.

То есть все тот же замкнутый круг.

Возможно, специально обученному психологу удалось бы заранее выявить, что происходит в душе потенциального преступника и предотвратить бойню, но здесь речь может идти только о единичных, крайне редких случаях. Ответа на вопрос, как должна действовать система, способная обеспечить широкомасштабный контроль, пока нет.

Газета **Munchner Merkur** в своем комментарии высказывает такую точку зрения:

Предотвратить подобные преступления практически невозможно. Не очень эффективными оказались действия американских властей, превративших школы в "зоны повышенной безопасности" путем установления особо прочных дверей, сложных замков, металлоискателей и видеокамер. Потенциальных преступников это едва ли остановит, а нормальная учебная атмосфера нарушена, нервозность возрастет.

Более эффективным средством представляется создание некой "превентивной системы", которая могла бы помочь выявить лиц, представляющих потенциальную опасность. Для этого прежде всего нужны психологи, специально подготовленные для работы в школах. Важным моментом является установление между одноклассниками более тесных контактов, создание более душевной атмосферы.

Следует также серьезно задуматься и о лицензиях на приобретение и хранение дома оружия. Но главное — общество, которое безучастно наблюдает за пропагандой насилия в кино и на телевидении, должно, наконец, понять, что оно тоже несет часть ответственности за подобные преступления.

Подготовил к печати Виталий КОВАЛЬ.

В мире вздохнули с облегчением

Власти Пакистана во главе с президентом страны Асифом Али Зардари согласились на требования оппозиции и приняли решение восстановить в должности главу Верховного суда Ифтихара Мухаммада Чаудри, уволенного бывшим руководителем государства Первезом Мушаррафом. Оппозиция прекращает акции протеста. В мире вздохнули с облегчением.

Судья был уволен в 2007 году после того, как попытался инициировать расследование, ставящее под сомнение законность нахождения у власти тогдашнего президента. Увольнение Чаудри вызвало волну протестов по всей стране, которые в конечном итоге способствовали уходу Мушаррафа с поста главы государства и избранию президентом Зардари, пообещавшего восстановить в должности Чаудри.

Зардари, однако, не выполнил своего обещания, опасаясь, вероятно, того, что Чаудри, вернувшись в Верховный суд, начнет расследование коррупционных дел, в которых был замешан нынешний президент Пакистана.

И в Пакистане начались массовые беспорядки. Особенно после того, как 25 февраля Верховный суд страны запретил лидеру оппозиции Навазу Шарифу и его брату Шабазу Шарифу занимать выборные должности. После вышеназванного заявления властей лидер оппозиционной Пакистанской мусульманской лиги Наваз Шариф согласился прекратить акции протеста.

Теперь, считают оппозиционеры, с возвращением Чаудри появится надежда на то, что Пакистан в конечном итоге станет правовым государством с независимой юридической системой. С облегчением вздохнули и в мире. Ведь противостояние в ядерной стране слишком опасно не только для соседей.

Сергей ИВАНОВ.

Зацвела сакура

Рекордно рано начала цвести в Японии сакура — дальневосточная разновидность вишни, которая считается символом страны.

Она покрылась первыми нежными цветами в городе Фукуока на острове Кюсю — самом южном на основной части японской территории.

Сакура расцвела там на 13 дней раньше обычного срока. Это абсолютный рекорд с 1953 года, когда в стране стали на научной основе фиксировать такие даты и составлять точную статистику.

Теперь ежедневно, как сводку боевых действий, национальные средства массовой информации будут сообщать о продвижении фронта цветения все дальше на север японской территории, отмечает ИТАР-ТАСС.

С особым интересом жители страны следят за вишнями в синтоистском храме Ясукуни в центре Токио. Появление на них первых цветков возвещает, что священная пора любования сакурой пришла и в японскую столицу.

Большинство жителей страны в нынешнюю пору предпочитают в свободное время перемещаться в парки, которые через несколько недель будут буквально утопать в море цветов всех оттенков розового. По старинной традиции, миллионы японцев устраивают пикники с выпивкой и закуской прямо под деревьями и наслаждаются видом медленно опадающих лепестков.

Первое упоминание о сакуре в японской литературе было сделано еще в 712 году н.э. Ее цветение ассоциируется с легкой эстетической грустью и напоминает о быстротечности красоты.

Повстанец-президент

В Сальвадоре объявлено о победе экс-повстанца Маурисио Фунеса на президентских выборах. Бывший тележурналист, кандидат Фронта национального освобождения имени Фарабундо Марти набрал более 51 с половиной процента голосов на выборах 15 марта.

Бывшие левые повстанцы приходят к власти впервые после гражданской войны 1989 года.

Больше денег

Министры финансов Большой двадцатки договорились об усилении Международного валютного фонда (МВФ). Они приняли решение "значительно" увеличить бюджет МВФ, чтобы фонд мог своевременно и более эффективно оказывать помощь странам, попавшим в критическое положение в связи с мировым финансовым кризисом, сообщило агентство dpa.

Праздник числа «Пи»

Он прошел в польском городе Катовице.

Себастиан Павлус из Института физики Силезского университета объяснил, почему встреча с магическим числом "Пи" началась в 9 часов 42 минуты: "Как известно, число "Пи" -- это 3,14. Если умножить 3,14 на 3, поскольку у нас три дня празднования, то получается 9.42 и поэтому мы решили начать в 9.42".

Именно таким образом, забавно и шутливо, без лишнего академизма математики, физики и химики рассказывали о магическом числе "Пи". Посетители фестиваля числа "Пи" смогли заглянуть в научные лаборатории и те места на факультете физики и химии Силезского университета, которые обычно недоступны посторонним.

Такие праздники прошли в выходные и в других странах.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
17—19 САКАВІКА 2009 г.

ЛІТАРАТУРНАЯ БЕЛАРУСЬ

Культурна-асветніцкі праект Грамадскага аб'яднання «Саюз беларускіх пісьменнікаў» і «Народнай Волі»

Выпуск № 2 (28) (сакавік 2009 г.)

З НЕАПУБЛІКАВАНАГА

«Катэгарычна аб'яўляю: я — пісьменнік беларускі»

Гутарка Юрася ЗАЛОСКІ з Васілём БЫКАВЫМ

**Думкі і словы вялікіх людзей не спазняюцца, бо існуюць і ў сваім часе, і па-над ім…
«Ь» прапануе фрагменты неапублікаванай раней размовы з народным пісьменнікам Беларусі Васілём Быкавым, якія былі запісаны ў чэрвені 1995 г. Цалкам невядомыя тры гутаркі будуць надрукаваныя ў часопісе "Дзеяслоў".**

— Вы доўгі час былі адарваны ад роднай мовы, пачалі пісаць бадай у трыццацігадовым узросце, зразумела, што зрабіць гэта было не так лёгка. На якой мове пачыналі пісаць — па-расійску ці па-беларуску?

— ...Я прыехаў у Гродна з Далёкага Усходу ў 1955 годзе, з кароткім побытам у Лапічах пад Асіповічамі — служыў там некалькі месяцаў. Не было ў мяне, вядома, ні кватэры, нічога не было, я быў нейкі час без работы. Пасля надарылася ў рэдакцыі "Гродзен-скай праўды" пасада карэктара, і мяне туды ўзялі — на беларускае выданне (газета тады выходзіла на дзвюх мовах — па-руску і па-беларуску, на беларускую мову дублявалі, здаецца, 800 асобнікаў). Я пайшоў карэктарам беларускага выдання. Папрацаваў там некалькі месяцаў, пасля перайшоў у сакратарыят... Так што ў мяне папросту не было патрэбы карыстацца расійскай мовай, бо ўвесь час працаваў з беларускай мовай. Першыя апавяданні, якія напісаў, а затым надрукаваў, былі, канечне, беларускія.

Затым ужо для патрэбы самапераклада мне давялося авалодваць і расійскай літаратурнай мовай. Гэта быў вельмі складаны працэс, і пераклады, каторыя рабіў пазней, нават апошнія, — вымагалі каласальнай працы. Вось што значыць няродная мова...

— Што вас прымусіла рабіць пераклады?

— Я таму звярнуўся да расійскай мовы, і сам пачаў перакладаць, што пераклады ўсіх прафесійных перакладчыкаў мяне не задавальнялі, бо яны былі проста слабымі ў моўных адносінах. Я гэта рабіў лепш.

— А як тэхнічна гэта выглядае?

— Калі перакладаю на расійскую мову, то некаторыя старонкі перадрукоўваю па сем разоў, бо да чарнаты праўкі даходзяць, і трэба перадрукоўваць, бо разабраць немагчыма. Вось такая гэта праца — пераклад на расійскую мову. Я з гэтага зрабіў выснову, што як бы я ні валодаў беларускай мовай, але ўсё-такі — гэта родная мова, і тым усё сказана... Стаць расійскамоўным пісьменнікам я не магу, мабыць, наканавана быць пісьменнікам беларускім.

— Аднак жа дзякуючы расійскім перакладам сусветная чытацкая аўдыторыя прызвычаілася да таго, што вы — рускамоўны аўтар, расійскі пісь-меннік — Васіль Быкаў…

— Такое ёсць, часам мяне называюць "дзвюхмоўным" пісьменнікам. Дык вось, я заўсёды ў такіх выпадках, калі мяне аб гэтым пытаюць, катэгарычна аб'яўляю, што я — пісьменнік беларускі, толькі такі... Раней гэта было важна — расійскі пераклад. Хоць бы таму, што амаль усе мае пераклады на замежныя мовы зроблены з яго, і таму я вельмі адказна ставіўся да гэтай работы...

— Зараз літаратура, па вашых словах, як бы стаптана самім жыццём. Які ж яе лёс — літаратуры? Ці захавае яна, на вашу думку, нейкую вагу ў грамадстве?

— Літаратура знікае. І не толькі ў нас. Яна знікае ва ўсім свеце...

— Незалежна ад суб'ектыўнай волі творцы?

— Літаратура ў яе звычайным разуменні. На Захадзе ж кніга перастала быць таварам — я маю на ўвазе мастацкую кнігу. Калі там ёсць якія-небудзь літаратурныя шэдэўры, то гэта, па-першае, вельмі элітарная літаратура, а па-другое, гэта літаратура маскульту, шырпатрэб, кітч; гэта аднадзёнкі, разлічаныя на нейкую сенсацыю, з нейкага поваду. Гэта не тая літаратура, да якой прывыклі мы і каторая існавала даволі працяглы гістарычны час, — рэалістычная літаратура. Гэта на Захадзе. А ў нас — бачыце, што робіцца...

— Нешта вы ўспрымаеце са спроб маладога пакалення ў беларускай літаратуры?

— Чаму ж не? Я назіраю, што маладое пакаленне літаратараў прыходзіць у літаратуру куды больш дасведчаным і таленавітым, чым гэта было ў наш час, гэта безумоўна, безумоўна... Я бачу, што каб яно, гэтае пакаленне, працавала ў рэалістычнай літаратуры, то, відаць, гэта было б нават здорава... На жаль, я кепска ўспрымаю авангард, мадэрнізм, постмадэрнізм — і ў выяўленчым мастацтве, і ў літаратуры; я усё-такі болей схільны шанаваць рэалізм. Але я думаю, што задаткі ў маладых ёсць, ёсць розум, талент... Усё можа быць, Божа мой, усё вельмі ўмоўна, розныя плыні мастацкія, літаратурныя змяняюцца, сыходзяць, усё гэта павінна быць, і гэта ўсё натуральна. Ну але мне гэта не цікава — сюррэалістычныя, фантастычныя, прыгодніцкія рэчы, дэтэктывы, для мяне такая літаратура не мае ніякай цікавасці. Я ўсё-такі прытрымліваюся старамоднай, запляванай канцэпцыі "няставага Вісарыёна", які некалі напісаў: "сацыяльнасць альбо смерць". <...>

— На вашу думку, старая формула "змест супадае з формай" — справядлівая?

— Так, безумоўна.

— Мяне ўразіла, што вы заўсёды ведаеце, чым скончыцца твор. Ці значыць гэта, што вы, перад тым як сесці за стол, "выношваеце" твор?

— Гэта натуральна. Гэта хіба ў шматтомных эпа-пеях, над каторымі ідзе доўгая, шматгадовая праца, у працэсе якой мяняюцца не толькі сюжэт і характары герояў, але і светапогляд самога аўтара, нельга нешта прадвызначыць. Калі я пачынаю пісаць твор, то ведаю яго канец.

— Гэта падобна на тое, як пішацца паэзія: верш нараджаецца "ўнутрана" і затым адно заносіцца на паперу.

— Гэтак жа і ў навелістыцы, кароткай прозе.

— Дарэчы, ці захапляецеся паэзіяй, можа, спрабавалі пісаць вершы?

— Не, паэзіяй я не захапляўся. Я люблю кароткія празаічныя рэчы. Для мяне ідэальны верш — тры страфы. Вот чаму, напрыклад, я лічу, што ідэальны гімн для Беларусі — "Магутны Божа". Доўгія рэчы я не люблю. Выключэнне хіба толькі "Новая Зямля" Коласа, хоць яе прыцягальнасць, можа быць, не столькі ад паэзіі, колькі ад іншага чагось... У паэзіі і прозе для мяне вельмі важны лаканізм. Ёсць дзве сучасныя школы прозы — нямецкая і французская. Першая, нямецкая, вызначаецца незвычайным шматслоўем; вялікім лаканізмам — другая, французская. Я бачу, што апошнім часам у нас знайшла перайманне нямецкая школа прозы. Пішуць падрабязна і вельмі доўга. І ў нас, і ў расійскай літаратуры таксама...

— Раней вы распавялі пра жахлівую "кадэбізацыю" савецкага грамадства, абумоўленую ёй праблематычнасць дэмакратызацыі. Няцяжка дапусціць, што не былі абыдзены ўвагай "ворганаў" і вы, пісьменнік з немалым маральным аўтарытэтам у грамадстве. Ці спазналі вы, Васіль Уладзіміравіч, спробы КДБ "залучыць" вас?

— Вядома ж, спазнаў. Уся справа ў тым, што я жыў у Гродне. Усё-такі Гродна — невялікі горад, у параўнанні з Мінскам, і там усе адзін аднаго ведалі, я бачыў, як гэта рабілася...

Канечне ж, спробы паўздзейнічаць на мяне былі, прычым — увесь час. Мяне туды выклікалі, каля мяне хадзілі падпалкоўнікі з КДБ, са мной вялі "работу". Раз-пораз выклікалі сюды, у Мінск, на "прафілактыку", і я прыязджаў... Толькі пасля зразумеў, што ездзіў на тую "прафілактыку" за свае грошы!.. (самаіранічна смяецца). Да мяне званіў падпалкоўнік з КДБ і пытаўся: "Васіль Уладзіміравіч, вы не збіраецеся ў Мінск?" — "Не, не збіраюся". — "Але скора пленум Саюза пісьменнікаў, вы ж паедзеце, мабыць?" — "На пленум паеду". — "Дык вы, калі ласка, вялікая просьба, зайдзіце ў КДБ, там генерал Р., вельмі просіць зайсці".

І вось я прыехаў, прыйшоў у КДБ, праз парадны... Генерал Р. меў са мной гутарку. Тая гутарка была даволі "змястоўная", як цяпер разумею (іранічна ўсміхаецца), але ўвогуле, калі яе асэнсаваць, дык гэта была звачайная "прафілактыка". Канечне ж, не ў мэтах вярбоўкі, а для таго, каб паўплываць на мяне і маю творчасць. Там былі і пагрозы. Вельмі страшныя пагрозы...

— Напрыклад?

— Напрыклад, той генерал Р. расказаў, як у часе вайны дзесь на Палессі расправіліся з адным начальнікам паліцыі па прозвішчы Быкаў... Гэта было маляўніча расказана, як ён умазаў таму з маўзера, і ў таго — мазгі па сцяне... Я думаў, ну добра, дапусцім, такі выпадак быў, але — навошта было паведамляць, што яго прозвішча Быкаў?

— Гэта была псіхалагічная апрацоўка?

— Амаль усе выпускнікі універсітэтаў і ВНУ праз гэтае сіта праходзілі, і з усіх бралі падпіску аб супрацоўніцтве. Дзяліцца гэтым з іншымі было непрыстойна. На тым і будавалася ўся сістэма. Тыя, хто даваў падпіску, не значыць, што яны даносілі. Але яны знаходзіліся ў рэзерве і ў кожны момант маглі зрабіць тое, што было трэба КДБ.

Я памятаю, мне аднойчы, ужо ў наш час, гады два-тры таму даводзілася выступаць на адной аўдыторыі. Я неяк адважыўся сказаць пра ролю КДБ у грамадстве (тады пра гэта нічога нідзе не гаварылася). Нешта мяне падштурхнула да таго, і я не стрымаўся, пачаў казаць з трыбуны, перад аўдыторыяй у чалавек трыста. Мяне там прымалі хораша, добразычліва, і я падумаў, што калі я ім гэта выкладу, то мяне калі не вынесуць на руках, то, прынамсі, апладысменты раздадуцца бурныя. І што — усе павесілі галовы падчас таго расповеду, ніхто не запляскаў. Ніхто, зрэшты, і не запярэчыў, але я ўбачыў, як на маіх вачах апанурылася аўдыторыя. Пасля я сам у сябе запытаўся: "На што ж ты разлічваў? Кожны прымеркаваў гэта да сябе, і ўсім стала няёмка".

Такім было наша грамадства. І ў справе дэмакратызацыі, паўтаруся, нічога не зрушыцца, пакуль не зменяцца пакаленні, пакуль не прыйдуць пакаленні, вольныя ад уплываў спецслужб. Сёння кіраўнікі КДБ кажуць, што яны тым ужо не займаюцца. Але тады ўзнікае пытанне, чым жа яны займаюцца? Здаецца, свае паверхі камерцыйным структурам яны не здавалі... І ходзяць, і шчыруюць, і працуюць, як і раней.

— Наколькі ў такім разуменні савецкай рэчаіснасці, стану рэчаў у грамадстве вам дапамагло знаёмства з жыццём Еўропы, паездкі за мяжу?

— Я ездзіў за мяжу на розныя пісьменніцкія мерапрыемствы, у асноўным гэта былі краіны былога сацлагера, г.зв. СЭУ. Канечне, што-нішто зразумеў. Напрыклад, зразумеў, што пасля перамогі ў 1945 годзе мы прынеслі краінам Усходняй і Цэнтральнай Еўропы новае заняволенне. Я памятаю Балгарыю адразу пасля вайны, я там служыў год у Сафіі. Традыцыйна балгары ставіліся да рускіх вельмі прыязна, хоць Балгарыя і не была на баку антыгітлераўскай кааліцыі, наадварот... Затым я зноў прыехаў у Балгарыю праз дваццаць гадоў, у 1965-м, і што пачуў? Пачуў такі анекдот: "Дзед Тодар працуе ў сваім вінаградніку. Прыбеглі дзеці. Кажуць: "Дзядуля Тодар, дзядуля Тодар, рускія на Месяц паляцелі!". Той устае і кажа: "Што — усе?! Слава табе, Госпадзі!" Вот такія змены. Альбо такі анекдот: "У авіякатастрофе загінулі Эйзенхаўэр, Адэнаўэр і Хрушчоў. Пытанне: які народ больш за усіх гараваць будзе? Адказ: балгарскі. Чаму? — Таму што сярод іх не было Тодара Жыўкава..." У часе паездак высветлілася перш за ўсё вось гэта.

— Ці ўзнікалі ў вас у той час думкі пра эміграцыю?

— Ды не. Па-першае, я быў да таго не гатовы і не думаў пра тое. Мне, прынамсі, пра гэта ніхто не намякаў. Намякалі, наадварот, на фізічную расправу. І такое было, калі нападалі на вуліцах, — крымінальнікі...

— Хто?

— Неяк вечарам мы з Клейнам ішлі па вуліцы, я яго праводзіў. Ля пад'езда яго дома — у цэнтры горада — трохі затрымаліся, заканчваючы размову. І тут на нас наляцелі трое здаровых дзецюкоў. Пачалі біць. Разбілі акуляры і г.д... Прычым — моўчкі. Мы кры-чым: "У чым справа, за што?!" А тыя маўчаць. Потым раптам усе адсыпаліся, адзін паварочваецца і кажа: "Простите, ребята". Усё адразу стала зразумела... У міліцыю, параіўшыся, мы не пайшлі, бо адно толькі згубілі б ноч, пішучы тлумачэнні ...

— На вашу думку, нашае жыццё вызначаць будзе палітыка, а не культура, расійская ці то беларуская?

— Вот іменна. І вызначаць будзе Лубянка, а не Белы дом. Лубянка заўсёды вызначыць. Гэта ж зразумела. І тое Лукашэнка зразумеў, чаму ён пераможа Кебіча яшчэ на тых выбарах. Заўсёды Лубянка перамагала, як бы яна ні называлася. Нават калі гэта быў запасны варыянт...

НАБАЛЕЛАЕ

Як сёння жывецца літаратару "шэраговаму": сціпламу, шчыраму працаўніку? Як яму пішацца? Як ён выдаецца? Як распаўсюджваюцца яго кнігі? Урэшце, з чаго ён жыве?

Аб тым — наша рубрыка "Набалелае". Яе сённяшні госць — Уладзімір СОДАЛЬ, літаратар, літаратуразнавец і краязнавец (аўтар кніг пра Ф.Багушэвіча, В.Дуніна-Марцінкевіча), колішні аўтар літаратурна-асветніцкіх перадач на БТ, а цяпер — "творчы пенсіянер".

Яго расповед — пра ўласныя клопаты і праблемы. Але ці ж толькі ўласныя?

Уладзімір СОДАЛЬ

Мой эксперымент

...Шчасце вечным не бывае. Змяніўся свет, змяніліся і дзяржаўныя стасункі. У дзяржаўныя выдавецтвы, як было раней, доступ мне перакрыты. Я не такі пранырлівы, як іншыя. І не прыстасаванец.

Пачаў выдаваць кніжачкі за свой кошт, на сваю пенсію. Першую з іх — нарыс пра сядзібу Ядвігіна Ш. "Карпілаўка" — дапамаглі выдаць родныя і блізкія: нявестка, сын, жонка. Затым, сваім коштам, выдаў "Святы куточак той фальварак Свіраны" і зборнічак народных досціпаў, жартовак, анекдотаў "Умей слухаць". "Святы куточак..." мне падмог трохі выдаць Чырвоны касцёл, паспрыялі і віленскія беларусы.

Але адно выдаць, а другое — рэалізаваць выдадзенае, каб хаця б вярнуць патрачанае, не зарабіць. Напачатку трэба было пераадолець псіхалагічны бар'ер. Дзе, як, пры якой нагодзе выйсці да людзей са сваімі кніжкамі?

Напачатку паказаўся з імі ў Дом літаратара (калі там яшчэ ладзіліся вечарыны). А дзе ж яшчэ знайду, здавалася, большае разуменне, як не сярод літаратурнай публікі!

Набываць асабліва не набывалі, але і нос не адварочвалі: падыходзілі, глядзелі, гарталі. То і за гэта ўжо дзякуй!

Не раз вытыркаўся я са сваімі кніжкамі і ў нашых літаратурных музеях пры нагодзе розных імпрэзаў. Але эфект быў той самы. Я самотна ссоўваў выданні ў пакунак і, расчараваны, вяртаўся дадому. І пасля доўга не вытыркаўся на людзі...

Больш паспяховыя "вылазкі" былі на розных людных імпрэзах, як, прыкладам, на восеньскім свяце песні на мінскім Бангалоры. І хай не ўсе яны фінансава для мяне былі багатыя, удалыя, але затое якія былі змястоўныя гутаркі!..

Пад Новы год я зноў наважыўся паказацца людзям са сваёй кніжкай жартаў і досціпаў "Умей слухаць". Падумаў: "Гэта якраз вельмі калядная кніжка. Яе і пад ёлку можна пакласці, і за святочным бяседным сталом можа прыдасца..."

І от спачатку прысуседзіўся я каля дзяўчат, якія таргавалі цацачнымі бычкамі ды іншай пераднавагодняй дробяззю... Затым папрасіўся трошкі пастаяць каля праваслаўнай прыхажанкі, якая прапаноўвала разварушанаму мінскаму люду розныя святыя рэквілярыкі. Нарэшце прыстаў да прадаўшчыцы кветак, дапамагаў ёй, а заадно прапаноўваў і сваю кніжку. Але дзе там! Кветкі зрэдку бралі, а на мае прапановы толькі ўсміхаліся: "Мы ўмеем слухаць!". Толькі адна жанчына паспачувала: "Дажыліся! Напішы, выдай і сам прадай яшчэ!"

А людзі ішлі і ішлі. Я ўжо стаяў у метроўскім пераходзе паблізу новай нацыянальнай бібліятэкі. Там ёсць невялічкая кніжная крама. От ля вакенца з надпісам "Художественная литература" я і прыладкаваўся, ды на мяне ніхто не звяртаў увагі...

З тысячнай людской плыні падышоў да мяне адзін малады чалавек і без ваганняў набыў маю кніжку. Я хацеў яму рэшту вярнуць, але ён адмовіўся:

— Хай вам застанецца на новую.

Я пацікавіўся, як яго завуць, хто ён.

— Генадзь, спартсмен...

Падыходзілі да мяне і некалькі міліцыянтаў, цікавіліся, ці маю я дазвол на продаж кніг. А я прачытаў ім свой эпіграф да кніжкі: "Я гарэлкі не п'ю, цыгарэт не смалю, а за тыя грошыкі кніжкі выдаю". Яны заўсміхаліся.

— А кніжкі я не прадаю, — схітраваў я і дадаў сур'ёзна: Гэта ў мяне эксперымент на духоўнасць нашага народу...

Ашчаслівіў мяне і яшчэ адзін спартсмен з Брэста. Вяртаўся на аўто дадому. Прыпыніўся ля газетнага шапіка, а тут я са сваёй "Умей слухаць"... Ён пагартаў і задаволена сказаў:

— А ведаеце, арыгінальны будзе гасцінец пад Новы год!..

...Сёння я гатоў выдаць пяць краязнаўчых кніг: пра знанага археолага А.Снітку, пра Марцінкевічаву Люцінку, пра Кушляны, пра дзеда Талаша ў час апошняй вайны. Аднак... Дзе ўзяць сродкі на тое, дзе знайсці спонсара?!

А можа, я дарэмна драматызую? Людзі проста не ведаюць пра мае кнігі. Але ж як я магу пры нашай небеларускай сітуацыі да іх дайсці? Прапаноўвалі мне свае паслугі і некаторыя мінскія кнігарні, але выніку — аніякага. Хіба толькі аўтар не бачыць чытацкай абыякавасці. Не бачыць, але адчувае яе!..

То як згадаеш пра рэалізацыю — душа вяне. А калі б матэрыяльныя затраты вярталіся, то можна было б і новае выдаваць, і жыць можна было б. Нават і цікава, асабліва калі ты — пенсіянер.

Ад "Ь": Неўзабаве ў выдавецтве "Кнігазбор" з'явіцца новая кніга У.Содаля "Народныя апавяданні".

КНІГАПІС

Быкаўскі збор

Васіль Быкаў. Поўны збор твораў у 14 тамах. — Том 7: Апавяданні; Том 8: Мемуарная проза. — Мінск: ГА "Саюз беларускіх пісьменнікаў", Масква: Выдавецтва "Время", 2009. — 480 стар. (Т.7); 576 стар. (Т.8). — Наклад 3000 асобнікаў.

Чарговыя два тамы кнігазбору народнага пісьменніка Беларусі (першыя шэсць выйшлі ў 2006-м і 2007 гадах) склалі тэксталагічна вывучаныя і пракамментаваныя апавяданні перыяду 40-х — 70-х гадоў, а таксама ягоныя ўспаміны, напісаныя ў апошнія гады жыцця: "Доўгая дарога дадому" (кананічны тэкст, з аўтарскімі дадаткамі і ўдакладненнямі), "Парадоксы жыцця. Запісы розных гадоў" і

"Пункціры жыцця. Далітаратурная біяграфія".

«Пасланец мужнасці»

Так называецца кніжны збор паэтычных прысвячэнняў у гонар народнага пісьменніка Беларусі Васіля Быкава (выдавецтва "Кнігазбор", 2009). Вершаваны вянок сплялі творы 56 паэтаў Беларусі і іншых краін свету, сярод якіх Уладзімір Караткевіч і

Мікола Аўрамчык, Рыгор Барадулін і Еўдакія Лось, Ніл Гілевіч і Алег Лойка, Яўгенія Янішчыц і Зелімха Яндарбі.

Прадмову да кнігі напісаў гродзенец Юрка Голуб, каардынатарам праекта стаў Мікалай Мельнікаў.

Двухтомнік пра Быкава

Выйшаў у свет першы том кнігі "Васіль Быкаў: гісторыя жыцця ў дакументах, публікацыях, успамінах і лістах". Яе аўтар — журналіст і даследчык Сяргей Шапран.

Народная Воля http://www.nv-online.info
17—19 САКАВІКА 2009 г.

ЛІТПРАСТОРА

«Аўдыёкніга мае культурніцкае і ідэалагічнае значэнне»

Першая аўдыёкніга на беларускай мове нарадзілася ўсяго чатыры гады таму. Гэта былі... беларускія народныя казкі. Калі толькі пачалі з'яўляцца аўдыёкнігі на роднай мове, кожная заслухоўвалася "да дзірак"... Цяпер маем цэлую паліцу кніг-дыскаў. З класікі: вершы Максіма Багдановіча, вершы і паэмы Янкі Купалы, паэмы Якуба Коласа "Сымон-музыка" і "Новая Зямля", раманы Івана Мележа "Людзі на балоце" і "Подых навальніцы", вершы і раман "Каласы пад сярпом тваім" Уладзіміра Караткевіча, аповесць Вольгі Іпатавай "Прадслава". З дзіцячай літаратуры: "Беларускія народныя казкі", два дыскі з казкамі Ганса Хрысціяна Андэрсена. Аматары замежнай літаратуры ў аўдыёфармаце могуць паслухаць раман "1984" і казку-алегорыю "Ферма" Джорджа Оруэла. Серыя "Голас сучаснага паэта" прадстаўленая пакуль што дзвюма аўдыёкнігамі: вершамі Уладзіміра Някляева і Ніла Гілевіча... Агулам, каля 30 дыскаў...

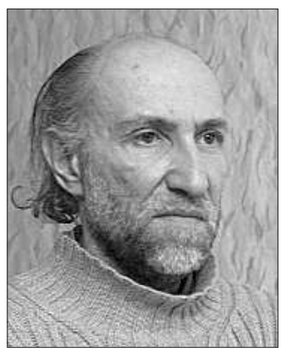

Пра гісторыю заснавання кампаніі па стварэнні аўдыёдыскаў "БелТонМедыа", а таксама пра планы кампаніі распавёў яе дырэктар **Алесь КАЛОШ**А:

— Чаму я вырашыў стварыць уласную гуказапісваючую кампанію? У свеце рынак аўдыёкніг актыўна пашыраецца. Калі мы возьмем нашу суседку Расію, то там знойдзем кнігі на ўсе густы: ад Ніцшэ да Марынінай. А ў нас гэтага рынку не было. На маю думку, вельмі важна, што дзякуючы аўдыёкнігам гучыць нашая мова. У гэтым сэнсе аўдыёкніга мае культурніцкае і ідэалагічнае значэнне. ...Неяк да мяне прыйшоў рэжысёр Валер Мазынскі, паслухаў "Беларускія народныя казкі" і стаў адным з ініцыятараў стварэння кампаніі...

Што да дзейнасці... Найперш мы хочам агучыць школьную праграму. Таксама імкнёмся запісаць тых пісьменнікаў, якія найбольш ярка выражаюць беларускую нацыянальную ідэю. Акрамя гэтага, вельмі хочам выдаваць замежную літаратуру на беларускай мове. І яшчэ адзін вялікі напрамак —дзіцячая літаратура. Пачала выходзіць серыя "Казачныя скарбы". У адрозненне ад відэа, гэта той медыяпрадукт, які будзіць у дзіцяці ўяўленне, фантазію...

— Вы аддаяце перавагу акцёрам ці аўтарам пры агучванні тэкстаў?

— Няхай кожны аўтар прачытае адну сваю кніжку для запісу. Гэта істотна, бо голас застанецца ў гісторыі. Яшчэ заўсёды цікава, як аўтар успрымае, як ён перадае свой тэкст. Але ўсё ж мы хочам, каб кнігі начытваў прафесійны акцёр. У нас толькі адно выключэнне — Уладзімір Арлоў, які начытаў цэлую серыю сваіх кніг: "Час чумы", "Таямніцы полацкай гісторыі", "Адкуль наш род", "Ордэн белай мышы", "Сны імператара", "Паром праз Ла-Манш", "Паўстанцы".

У нас ёсць серыя "Голас паэта", якая задумвалася спецыяльна для таго, каб чыталі вершы толькі паэты. Ужо выдадзеныя аўдыёкнігі з вершамі Уладзіміра Някляева, Ніла Гілевіча. Думаем запісаць Рыгора Барадуліна, Генадзя Бураўкіна, а таксама маладых паэтаў.

— Як ажыццяўляецца распаўсюджванне вашай прадукцыі?

— Аўдыёкнігі прадаюцца ў кнігарнях "Белкнігі", у дыскарнях. На жаль, пакуль не вельмі добра наладжана сетка распаўсюджвання па рэгіёнах. І яшчэ адзін варыянт распаўсюджвання — праз пошту, які забяспечвае Алесь Яўдаха праз сайт *www.knihi.net*. Большым попытам карыстаецца класіка, а не сучаснасць, проза, а не паэзія.

Ася ПАПЛАЎСКАЯ.

НЕЛЬГА МАЎЧАЦЬ!

Ці можа Чаргінец замяніць Мележа?

Нязграбнасці ды алагічнасць школьных рэформаў настолькі відавочныя, што іх нават няма патрэбы каментаваць. Так, тыя вучні, якія скончылі 9-я класы 12-годкі, цяпер навучаюцца... зноў у 9-х, але нібыта 11-годкі. Тыя ж, хто летась скончыў 8-мы і 10-ты па праграме 12-гадовай школы, сёлета навучаюцца ў 9-м і 10-м класах з пазнакай "штрых" (настаўнікі называюць такія класы "штрыхамі") і мусяць за адзін навучальны год прайсці двухгадовую праграму ды яшчэ і за ўдвая карацейшы тэрмін (напрыклад, 35 гадзін па літаратурах замест ранейшых 72-х). У звычайных класах курс праходжання літаратур скараціўся да 53-х гадзін. У выніку маем два выпускі — 11 і 11' з, мякка кажучы, нераўназначнымі шанцамі на паступленне ў ВНУ. Нонсенс? Трызненне?.. Больш за тое, у некаторых школах гімназічнага тыпу сітуацыя зусім "вясёлая". Тут ёсць і 11, і 11', і так званыя эксперыментальныя класы 12-гадовага навучання. Такім чынам, сёлета там будзе ажно тры выпускі!

Плакаць хочацца, калі падумаеш пра веды сённяшніх школьнікаў. Асабліва па гуманітарных прадметах. У другім паўгоддзі, напрыклад, ва ўсіх класах са скарочанай праграмай адводзіцца ўсяго адна гадзіна на тыдзень для заняткаў літаратурамі — г. зн. удвая менш, чым раней (сімвалічна, што і наклады свежых праграм па літаратурах паменшыліся ўдвая).

Літаратура ў школе нагадвае сёння Грынаўскія рамантычныя пунсовыя ветразі, патрапаныя і парваныя ідэалагізатарскімі ды квазіметадычнымі вятрамі. Так, тыя ветразі — на вокладцы падручніка "Руская літаратура. 8 клас. Часть 2" (выдадзены Нацыянальным інстытутам адукацыі, аўтар-складальнік Л.К.Пятроўская, рэцэнзент доктар навук, прафесар БДУ А.Н.Андрэеў). Пад той вокладкай паміж Горкім, Грынам і Твардоўскім — Антуан дэ Сент-Экзюперы. Без пазнакаў, што ён — не рускі творца, і што ягоны "Маленькі прынц" падаецца ў перакладзе...

Вострай праблемай, якая хвалюе настаўнікаў і бацькоў, з'яўляецца недахоп падручнікаў, паколькі розным класам даводзіцца паралельна займацца па блізкіх праграмах, тады як адзін камплект падручнікаў трэба дзяліць між усімі. Спісаныя падручнікі дзесяцігадовай даўніны ў гэтым выпадку яшчэ вельмі добрае выйсце. На сайце Нацыянальнага інстытута адукацыі Міністэрства адукацыі (www.adu.by) выкладзены электронныя версіі падручнікаў па праблемных курсах, адкуль прапанавалася іх пампаваць у выпадку недахопу і раздрукоўваць сваімі сіламі альбо карыстацца "электроннымі падручнікамі".

Каментары прадстаўнікоў афіцыйнага боку на пачатку навучальнага года мелі прыблізна такі характар: ну вы ж разумееце, трэба трошкі патрываць і да т. п. Праблема часткова прызнавалася, але, як казаў дырэктар НІА Генадзь Пальчык, *"тое, што падручнікаў хопіць, я магу казаць гарантавана, але можа ўзнікнуць блытаніна. Магчыма, трэба будзе размяркоўваць падручнікі паміж суседнімі школамі"*. На праўдзе ж, і дасюль падручнікаў як не было, так і няма (і гэта нягледзячы на тое, што бацькі за іх плацяць), а настаўнікам папросту забараняецца рапартаваць пра нястачу вучэбных матэрыялаў. Дарэчы, падручнікаў у аднолькавай ступені бракуе як рэгіянальным, так і мінскім школам.

Праілюстраваць існы стан рэчаў можна выказваннем аднаго настаўніка з форума сайта НІА, што датуецца снежнем 2008 г.: *"прапанова міністра адукацыі "выкарыстоўваць электронную версію" альбо "адміністрацыя ўстановы адукацыі павінна памножыць вучэбныя дапаможнікі, якіх нестае" для нашага раёна, невыканальная. На жнівеньскіх нарадах мы выйшлі з прапановай адкарэктаваць каляндарна-тэматычнае планаванне па гісторыі Беларусі, сусветнай гісторыі ў 9 і 9' класах такім чынам, каб усім навучэнцам хапіла падручнікаў (так, напрыклад, у 9-м класе 1-ю і 3-ю чвэрці праходзіць гісторыю Беларусі, а ў 2-й, 4-й чвэрцях — сусветную гісторыю), аднак рабіць нам гэта катэгарычна забаранілі!!!"* Вось вам і пацвярджэнне слоў Радзькова: *"Я зразумеў, што пры пераходзе на 11-гадовае навучанне вострых праблем у нас не адзначаецца"*.

Каб з першых вуснаў даведацца пра тое, якія цяжкасці даводзіцца пераадольваць педагогам, я сустрэлася з настаўнікамі беларускай і рускай моў і літаратур, якія, каб не страціць працу, пажадалі застацца неназванымі. Малады настаўнік-беларусіст, нядаўні выпускнік філфака, распавядае:

"Гэтыя школьныя праграмы — чысты фармалізм. Іх ніхто насамрэч не прытрымліваецца і блізка, бо яны страшэнна далёкія ад рэчаіснасці. Кожны настаўнік вырашае на свой густ, які твор разглядаць (балазе, і ў саміх праграмах маюцца зносачкі — "на выбар настаўніка"). Як вынік — поўны гармідар! Напрыклад, асабіста я пры вывучэнні тэмы "Беларуская літаратура другой паловы XX ст.", на якую ў 11-м "штрыху" адводзіцца дзевяць гадзін, праводжу адзін аглядны занятак па ўсім гэтым часе — каб хоць імёны класікаў прагучалі, а ўвесь астатні час прысвячаю "Людзям на балоце" (на якіх паводле праграмы адводзіцца тры гадзіны). Адпаведна ні "Знак бяды" (2 гадз.), ні "Каласы пад сярпом тваім" (3 гадз.) нават не кранаем, бо тое будзе пустая трата часу. Хоць бы Мележа з ліхам напалам агораць. Дарэчы, у праграме звычайнага 10-га класа, якая будзе дзейнічаць з наступнага года, на ўсяго Караткевіча адводзіцца смешныя 6 гадзін — а гэта і "Каласы...", і "Дзікае паляванне", і "Чазенія". Словам, круціся як хочаш. Я ўжо не кажу пра нейкі кантэкст "сусветнага мастацтва"... Наогул навучальны працэс па гуманітарных прадметах набывае цалкам умоўны сімвалічны характар.

Калі ж я спрабую абмяркоўваць цяжкасці выкладання са школьным кіраўніцтвам, даводзячы маразматычнасць таго, што адбываецца, мне адказваюць, што нікога сілком не трымаюць. Не падабаецца — шукай іншую працу".

А вось што распавяла настаўніца рускай літаратуры адной рэгіянальнай школы:

"Мы проста ў роспачы. На адной з традыцыйных сустрэч з прадстаўнікамі НІА я агучыла блюзнерскую, але не толькі маю думку. Чым вывучаць "Вайну і мір" 4 гадзіны, як гэта прапаноўвае праграма для 11' (замест ранейшых 15-ці!), лепш гэты твор наогул не вывучаць... На агляд паэзіі срэбнага веку альбо літаратуры 1920 — 30-х гг. адводзіцца па адной гадзіне. "Злачынства і пакаранне" — 3 гадзіны. І так што ні вазьмі. Уся замежная літаратура (ад Шэкспіра да Хэмінгуэя) пераведзена ў разрад "для дадатковага чытання". Затое побач з Ахмадулінай, Бродскім, Кузняцовым, Пялевіным, Горыным і Акуніным у адным тэматычным блоку з'явіўся раздзел "рускамоўная літаратура Беларусі", прадстаўлены "выдатнымі майстрамі пяра" (мала каму ў рускамоўным свеце вядомымі) Аўруціным, Чаргінцом, Паліканінай і іншымі.

Я настаўніца з больш як дваццацігадовым стажам, і запэўніваю, што навідавоку татальная дэградацыя інтэлектуальных і духоўных каштоўнасцяў моладзі. Паслухайце, якім прымітыўным, камедзіклабаўскім наваязам размаўляюць дзеці. Раней за ненарматыўную лексіку выключалі з ВНУ, а сёння на нашых вачах яна становіцца ледзь не нормай...

Няўжо гэта робіцца наўмысна, каб прасцей было кіраваць "маўкліва-паслухмянай большасцю"? А метадысты, якія таксама шакаваныя гэтай сітуацыяй, нам адказваюць, што там, наверсе, сядзяць матэматыкі. Яны і вырашаюць..."

Дазволю сабе пракаментаваць апошнія словы шаноўнай настаўніцы. "Логіка" тых (ці таго?), хто "наверсе", зразумелая. Для іх літаратура ды гісторыя — баласт. Ці чыталі яны самі хоць бы ў школе тых жа Дастаеўскага, Чэхава, Айтматава альбо Чорнага, Караткевіча, Быкава?

Дык хто ж суддзі? Хто прымае рашэнні? Пра гэта можна толькі здагадвацца. Прынамсі, калі на другой старонцы тытула ў праграме па рускай літаратуры 2003 г. выдання ў ліку ўкладальнікаў значацца прозвішчы Каратай, Мушынскай, Первазнай, то ў праграме 2008 г. гэтая графа — "праграму падрыхтавалі" — папросту адсутнічае. Гэтак жа і з праграмай па беларускай літаратуры. Пасаромеліся нават назвацца?..

Зрэшты, прозвішчы складальнікаў праграм не таямніца, але, натуральна, што не метадысты, не шараговыя выканаўцы ад НІА вінаватыя ў той сітуацыі, якую мы з прыкрасцю назіраем. Людзям, якім даводзіцца ўладкоўваць школьныя курсы пад гадзіны, "спушчаныя" Адміністрацыяй прэзідэнта, можна толькі паспачуваць. Тое, што адбываецца, — вынік мэтанакіраванай дзяржаўнай палітыкі. Напаўп'янымі (ці напаўцвярозымі), гэтак жа як і напаўпісьменнымі, кіраваць прасцей. Але літаратура з часоў Дастаеўскага нястомна вучыць: злачынства падразумявае пакаранне. Няхай знішчальнікі беларушчыны на тое не забываюцца...

Таццяна МЯДЗВЕДЗЕВА.

ПАДЗЕІ

«Сибирские огни» засвяціліся па-беларуску

Але ад іх схаваліся амбасадарскія чыноўнікі

"Унікальны праект", "нечуваная падзея", "шматабяцальны пачатак"... Такімі эпітэтамі суправаджалася прэзентацыя незвычайнага нумара расійскага літаратурна-мастацкага часопіса "Сибирские огни", які цалкам быў прысвечаны творчасці сучасных беларускіх пісьменнікаў і паэтаў.

"Сибирские огни" — найстарэйшае ў Расіі літаратурнае выданне. У розныя гады ў часопісе публікавалі свае творы Васіль Шукшын, Валянцін Распуцін, Віктар Астаф'еў. А сёлетні лютаўскі нумар склалі беларускія вершы і проза.

Напярэдадні Міжнароднага дня роднай мовы ў маскоўскім Доме рускага замежжа на Таганцы адбылася прэзентацыя часопіса з удзелам расійскіх і беларускіх літаратараў, а таксама прадстаўнікоў інтэлігенцыі Масквы. З беларускага боку ўдзельнічалі пісьменнікі, чые творы змешчаныя ў часопісе: Алесь Пашкевіч (апублікаваны перакład яго рамана "Плац волі"), Барыс Пятровіч (аповесць "Путина"), Уладзімір Някляеў, Андрэй Хадановіч (эсэ "Торговцы воздухом"), Сяржук Сыс, Сяргей Трахімёнак, беларус па паходжанні Ілля Расолаў. Шэраг жа прадстаўленых у часопісе аўтараў значна шырэйшы: паэты Уладзімір Арлоў, Галіна Булыка, Генадзь Бураўкін, Алесь Каско, Наста Кудасава, Ніна Мацяш, Алесь Разанаў, Віталь Рыжкоў, Міхась Скобла, Лера Сом, Віктар Ярац.

Чаму менавіта "Сибирские огни" спрычыніліся да папулярызацыі беларускай культуры? Сібірская зямля аднолькава дарагая для многіх славянскіх народаў, дарагая ў розных сэнсах: сюды высылаліся беларусы і прадстаўнікі іншых народаў падчас царызму. Тут знайшлі свой вечны спачын тысячы ахвяр сталінскіх рэпрэсій. Сюды кіраваліся многія беларусы ў пошуках рамантыкі. Можа яшчэ і таму выступоўцам, што прамаўлялі па-беларуску, перакладчыкі былі не патрэбныя — іх добра разумелі ўсе.

У прэзентацыі бралі ўдзел вядомыя расійскія літаратурныя крытыкі і навукоўцы: рэктар Маскоўскага Літінстытута Барыс Тарасаў, прафесар Ала Бальшакова, сакратар Саюза пісьменнікаў Расіі празаік Мікалай Дарашэнка; рэдактар часопіса "Дети Ра" Яўгеній Сцяпанаў; паэты Бахыт Кінжэеў і Пятро Кошаль, прадстаўнікі студэнцкай супольнасці. Музычным упрыгожваннем сустрэчы стала выступленне беларускага барда Віктара Шалкевіча.

Перакладчыцкі праект стаў магчымым дзякуючы рупнасці галоўнага рэдактара часопіса Уладзіміра Беразева і члена рэдкалегіі Валерыя Казакова, які напісаў уступны артыкул да нумара, а ў сваім выступленні на прэзентацыі адзначыў: "Прэзентацыя "беларускага" нумара — першая з серыі творчых акцый, якую далей працягнуць украінскі, польскі, сербскі, балгарскі, чэшскі нумары часопіса".

Прыкра, што вечарына, якую напярэдадні анансавалі афіцыйныя СМІ разам з агенцтвам БЕЛТА, беларускія дзяржаўныя выданні ды прадстаўнікі амбасады Беларусі ў Маскве праігнаравалі. Прычына — наяўнасць у часопісе для чынавенства "апазіцыйна настроеных" аўтараў. Аднак відавочна, што сёння найбольшымі апазіцыянерамі ўладзе робяцца самі чыноўнікі ад культуры і ідэалогіі. Як і ў мінулыя часы, іх першы клопат — "не пушчаць" ды забараняць, а не аб'ядноўваць ды ствараць. А ім, беларускім будаўнікам Саюзнай дзяржавы, карысна было б паглядзець, у прыватнасці, з якой павагай і любоўю нашымі ўсходнімі суседзямі збіраюцца па ўсім свеце неацэнныя макулінкі замежнай-эміграцкай духоўнай і культурнай спадчыны — без падзелаў на светлае і цёмнае, чырвонае і белае. Збіраюцца ў аграмадным будынку Дома рускага замежжа ў цэнтры Масквы, дзе ў той дзень беларусы не пачуваліся замежнікамі.

С.СОЖ.

Вядучы вечарыны празаік і публіцыст Валерый Казакоў.

АФІЦЫЙНА

З'езд МСПС

У Маскве нядаўна прайшоў чарговы VII справаздачна-выбарны з'езд Міжнароднай супольнасці пісьменніцкіх саюзаў, які аб'ядноўвае 62 арганізацыі літаратараў. У форуме прынялі ўдзел шэсць дэлегатаў Саюза беларускіх пісьменнікаў.

Намеснікам старшыні выканкама Міжнароднай супольнасці пісьменніцкіх саюзаў абраны старшыня Саюза беларускіх пісьменнікаў **Алесь ПАШКЕВІЧ**.

Нас запрасілі

У шведскім горадзе Вісбу на выспе Готланд адбылася Асамблея Балтыйскай пісьменніцкай рады — Міжнароднага аб'яднання пісьменніцкіх саюзаў Балтыйскіх краін (Нарвегіі, Даніі, Швецыі, Фінляндыі, Польшчы, Эстоніі, Латвіі, Літвы і Расіі).

Старэйшая пісьменніцкая арганізацыя Беларусі — Саюз беларускіх пісьменнікаў (СБП) — атрымала афіцыйную прапанову стаць паўнапраўным сябрам гэтай міжнароднай асацыяцыі прыбалтыйскіх пісьменніцкіх саюзаў.

Ул. інф.

«Алергія» Пятра Васючэнкі

Калі на першым курсе я слухала лекцыі Пятра Васючэнкі, нават падумаць не магла, што праз два гады буду пісаць рэцэнзіі на яго кнігі, і замест таго, каб ісці на лекцыю па рускай літаратуры, спяшацца на прэзентацыю, прымеркаваную да 50-годдзя пісьменніка...

У Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры, дзе адбывалася прэзентацыя кнігі "Ад тэкста да хранатопа", Пятро Васючэнка прызнаўся, што яго хутка адолее алергія на самога сябе — ад той павышанай увагі, якая абрынулася на яго апошнімі днямі... Таму ён выказаў сціплую прапанову прысвяціць вечар гутарцы пра беларускую літаратуру XXI стагоддзя. Але выступоўцы пайшлі сваім шляхам: віншавалі Пятра Васільевіча з юбілеем, з новай кнігай, жадалі далейшага паспяховага творчага лёсу. Уладзімір Гніламёдаў перарваў сябе на паўсказе, запытаўшы ў Пятра Васільевіча: *"Табе падабаецца, што я гавару?.."*, а Ганна Кісліцына ўзгадала скаргу Пятра Васючэнкі на магчымую хуткую алергію і вырашыла пашкадаваць юбіляра ды распавяла пра сябе... Дакладней, пра тое, як пазнаёмілася з пісьменнікам...

Нягледзячы на тое, што кніга прэзентавалася сур'ёзная, літаратуразнаўчая, прэзентацыя праходзіла вельмі разняволена. Міхась Тычына пасля згадкі пра смачную капусту, якой частавала яго маці Пятра Васючэнкі, скончыў выступ ягоным вершам "Паэты": "Дзеля чаго жывуць паэты? // Жывуць... І дзякуй ім за гэта".

Ася ПАПЛАЎСКАЯ.
Фота аўтара.

ПАЭЗІЯ

Генадзь ПРАНЕВІЧ

Гэтую нізку вершаў доктара філалагічных навук брэстаўчаніна Генадзя ПРАНЕВІЧА летась перадала ў "Літаратурную Беларусь" са сваімі цёплымі водгукамі светлай памяці Ніна Мацяш.

Разам з рэкамендацыяй на ўступленне ў Саюз беларускіх пісьменнікаў...

Апошняя радасць

***

Стаю, галавой пахіліўшыся,
як пераспелы сланечнік.
Пара на зямлю мне
зярнятамі думак гарачых праліцца.
Пільна сочачы круг свой,
за сонцам спяшацца ў вечнасць,
Анічога не ўзяўшы,
аб сонцы пакінуўшы песню...
Выпаў лёс нам такі —
сеяць зерне сваё на каменне.
Выпаў лёс нам такі —
камянець у гарачай слязе.
Толькі ў глебе глухой
родных думак глыбела карэнне,
Каб, нарэшце, пад новы пасеў
зварушыць, апрытоміць яе!
Лёс такі выпаў нам —
сеяць ніву сваю безупынку,
Шнур спрадвечны цягнуць,
мужным сэрцам сваім не слабець!
Покуль сонца ўгары,
ў вечнай працы шукай паратунку:
Выпаў лёс нам такі —
пра сябе забываць у сяўбе...

***

У. А. Калесніку
Даў сэрца Бог
Гарачае, як сонца!
Як сталь — гартоўнае
І мяккае, бы воск...
А сам пайшоў
У спраў сваіх бясконцасць,
Каб я спакойна
Ў свеце жыць не мог!..
Не даручыў
Ніякіх абавязкаў...
Сказаў адно:
Жыві з сваёй душы!..
І я пайшоў
Дарогай гэтай цяжкай,
Як ён... Свой крыж
Па свеце валачыць!..

***

I

Хвіліны, быццам кроплі дажджу,
Што падаюць і разбіваюцца
Аб жорсткі асфальт...
Не крычы ад непазбежнасці —
Праз гэта праходзяць усе...

II

Па размытых дарогах
Аўтамабілі бягуць бясконца...
Час ад часу яны прыпыняюцца
Перад крыжамі вуліц,
Суцішваюцца на імгненне, —
Каб назаўсёды
Знікнуць у вечнасці...

III

Ты пераступіш і цераз гэты
парог...
І дзверы ў тваё мінулае
Адчыняць людзі.
Добра, калі яны зразумеюць
У табе чалавека, —
Тады ты атрымаеш у спадчыну
Самога сябе...

IV

Выпраўляючы ў свет,
Бацькі не змаглі табе даць нічога,
Акрамя ўласнай любові...
Але гэтага табе хапіла
На ўсё жыццё...

***

Мама! Ты мыла падлогу,
І рукі, патрэсканыя ад марозу,
Снавалі туды і сюды...
Ты мыла падлогу —
Здавалася, мыла дарогу,
Каб дзеці
па чыстай дарозе ішлі!

Я іду, мая мама,
Шмат дзён і начэй...
Толькі сонца
Паўсвету абыходзіць хутчэй!
Яно падае ноччу,
У знямозе, без сіл
За круты, быццам лоб,
Небасхіл.

І спяшаюся я
З ім зраўняцца да дня...
І пасецца ў начным
Думак вольных сям'я.

Ты са мной у дарозе...
Хоць стаіш на парозе,
За які я пайшоў!
Развятрыліся пасмы
сівых валасоў...
І глядзіш ты сляпымі вачыма
ў прастору:
Дзе ў бязмежнасці гэткай
Знайшоў сын апору,
Дзе ён сілы знайшоў?

***

Пазамятала снегам
сцежкі-дарожкі...
Ці дачакаешся, мілая,
канька варанога,
Конніка ўдалога?
Не князя і не стражніка,
Не кніжніка і не бражніка,
Не злога апрычніка
І не начальніка сталічнага...
А такога малойчыка ўдалога,
Каб ляцець за ім у град
і ў сцюжу,
Рук гарачых не расплятаючы,
Вуснаў салодкіх
не размыкаючы...
Ці дачакаешся?
Пайшлі вятры языкатыя,
злыя
Пад вароты крупу калючую
белую сеяць,
На пустой мякіне варажыць...
Ой, тужыць дзеўцы краснай,
тужыць!
Ой, глядзець у акенца,
глядзець...
Зіму лютую праклінаючы,
Сонца яснага выглядаючы!..

***

Чалавек ад пяра!..
Ён усяму навучыўся
Ў нашай цудоўнай краіне:
Печы класці, араць,
Лес у пушчах халодных валіць...
А як што...
Божа мой!
Такую традыцыю маем...
Трэба будзе ў Дубоўкі
Сякеркі адно папрасіць!

***

Гэтая страшная мера спакою!..
Што будзе з табою,
Што будзе са мною?
Дрэва засохла, не хоча расці,
Дзеці ў школу не хочуць ісці.

Гэтая страшная мера спакою...
Хоць на міг заспакойся —
І мы знікнем з табою.

Дзікая груша будзе цвісці,
Дзікая груша будзе цвісці,
Дзічка ў полі стане расці!
Дзеці ў школу не хочуць ісці...

***

Перачытаю ўчарашнія газеты,
Пайду праз сквер пусты —
Па хлеб і цыгарэты...
Дарогу, як сляпы,
Прабуючы кійком,
За вугал завярну —
Па малако.
Каб там чакаць,
Ці скора прывязуць...
Пасля з сябрамі
гары той глынуць...
Каб дома, у цішы,
Дзе слёз ніхто не ўбачыць,
Расплакацца ў душы
На гэткі лёс сабачы!..

***

Дзядзька памёр.
Памерла цётка...
Так і жывём —
Горка і проста.

Ды каб жылі ж хоць?
Век свой зжываем!..
Бо не жывём мы,
А дажываем!..

К нашым рукам
Прыліпла работа,
А без работы
Жыць неахвота...

Рана па ране,
Іван па Іване...
Прадзедаў доўгія
Доўжым курганы!...

Згінулі волаты,
Рэшта — драбнота...
Дзесяць мільёнаў
Чакаюць Пол Пота!..

***

На Дрэве Жыцця замірае
зялёнае лісцейка,
Мы забылі імёны птушак,
раслінаў і дрэў...
У краіне, засыпанай цэзіем,
З намі адно засталіся
шэры кот ды сабака,
Ды ўцёклы з вайны чэчэн...

Кот таму, што з пароды
рысінай здрабнеў
І стаў паляваць ленавацца.
А сабака таму, што, як праўды,
баіцца ваўка!
А чэчэны таму, што нікога
даўно не баяцца,
Толькі стрэльбы хапаюць,
Як згледзяць сляды русака!..

На Дрэве Жыцця замірае
зялёнае лісцейка...
Мы забыліся назвы птушак,
звяроў і раслін.
У краіне, засыпанай цэзіем,
З намі адно засталіся
кот Матроскін
ды Шарык...
А хлопчык пайшоў ў магазін...

***

Дзякуй, восень, табе,
Што была залатая,
Што не зналася з золлю
І ніцай слатой...
Сярод тых, што прайшлі,
Ты, адзіная, знала,
Як у брудзе жыцця
Быць прыгожай такой.

Дзякуй, восень, табе
За нябёсаў блакіты,
За няспешную мудрасць
І дум вышыню...
Сярод зім урачыстых
І вёснаў высокіх
Я цябе,
Як апошнюю радасць,
Люблю!..

Народная Воля
http://www.nv-online.info
17—19 САКАВІКА 2009 г.

КНІГАПІС

Праўда Сяргея Законнікава

"Насустрач" — пад такой назвай выйшла кніга публіцыстыкі і эсэ паэта Сяргея Законнікава **(Выдавецтва Зміцера Коласа, 2008)**, вядомага не толькі сваімі вершамі, але і грамадзянска-акрылёнымі выступамі на старонках незалежнага друку.

"Насустрач" — гэта нераўнадушныя роздумы над беларускай гісторыяй і сучаснасцю, асветленыя вопытам развіцця еўрапейскіх дэмакратычных краін. Гэта асветніцкі лемантар, які мусіць яднаць нацыянальнае і павышаць грамадзянскую актыўнасць.

«Ген жыцця»

Народны мастак Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Васіль Шаранговіч апублікаваў аўтабіяграфічную аповесць **(выдавецтва "Кнігазбор", 2009)**. "Гэта кніга — споведзь, праўда жыцця аднаго чалавека, у якім адбілася цэлая эпоха, пра якую ён можа сведчыць сваімі асабістымі ўражаннямі і прыкладамі, — прызнаўся ў "Гене жыцця" аўтар.

«Рабінавы хмель»

Упершыню ў Беларусі выйшла кніга выбраных твораў беларускага паэта, публіцыста, выдаўца і палітыка Сяргея Хмары (1905—1992), які быў вымушаны з 1944 года жыць у эміграцыі **(выдавецтва "Кнігазбор", 2009)**.

Выбранае адкрывае чытачу амаль невядомую атлантыду хмараўскіх вершаў 1930—1980-х гадоў, празаічныя абразкі, нарысы з беларускай міфалогіі "Аб багох крывіцкіх сказы", згадкі-ўспаміны С.Хмары пра Антона Луцкевіча, Ігната Дварчаніна, Піліпа Пестрака, Янку Станкевіча і іншых дзеячаў беларушчыны, "Кароткія даныя аб сабе" і ягоныя лісты з далёкага Таронта.

Укладанне і каментары, а таксама прадмову да кнігі зрабіў пісьменнік і слонімскі культурніцкі руплівец Сяргей Чыгрын.

НАШ ГОСЦЬ

Сакрат ЯНОВІЧ:

«Крынкі — мой цэлы свет...»

Беларускі пісьменнік Польшчы Сакрат Яновіч — не часты госць метрапольных выданняў. Апошні раз давялося сустрэцца з ім на юбілеі "Нівы" два гады таму. Там мы спрачаліся пра Янку Купалу...

На 50-годдзі літаратурнага аб'яднання "Белавежа" з ім зноў пабачыўся. Гэтым разам мы гутарылі пра ўсё: палітыку, літаратуру, жыццё і г.д. З дазволу спадара Яновіча ўключыў дыктафон і сёе-тое занатаваў. Некаторыя фрагменты гутаркі прапаную "Літаратурнай Беларусі".

Сяргей ЧЫГРЫН

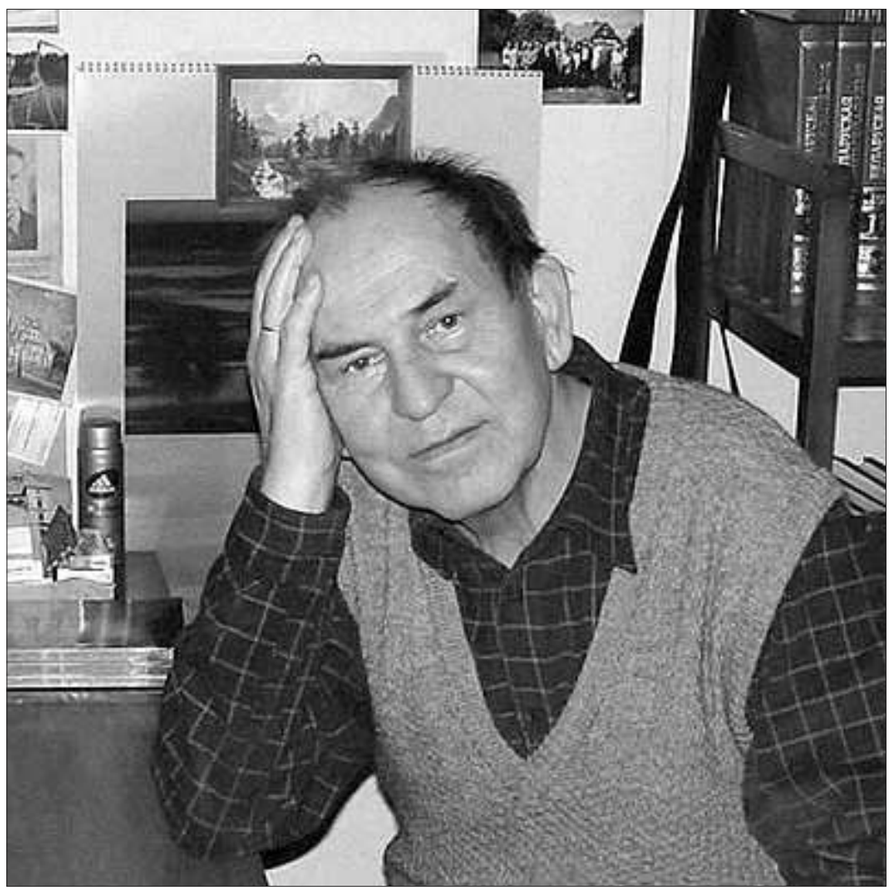

— Спадар Яновіч, скажыце, калі ласка, чаму вашыя бацькі далі вам такое рэдкае імя — Сакрат? Можа, гэта ў гонар старажытнагрэчаскага філосафа Сакрата? Ці ведалі вашы бацькі пра грэчаскую філасофію?

— Гэта мяне маці так назвала. Яна была ў бежанстве ў Расіі за Самараю. Там пэўны час хадзіла ў расійскую школу. І аднойчы яе настаўніца пасадзіла са сваім сынам за адну парту. А таго сына звалі Сакрат. Мама дрэнна вымаўляла словы па-расійску, дык ёй заўсёды дапамагаў сын настаўніцы. І калі мае бацькі вярнуліся з тае няшчаснае Расіі на Радзіму, і калі мама выйшла замуж і нарадзіўся я, то яна заўпарцілася і ахрысціла мяне Сакратам. Хаця яна зусім не разумела і не ведала пра Сакрата нічога. Але ў яе памяці заўсёды быў той расійскі хлопчык Сакрат.

— А бацька не быў супраць, каб яго сын насіў такое імя?

— А бацька ўвогуле не ведаў, у чым справа. Ды яго гэта мала цікавіла. Як назвала жонка — так і добра.

— А ў школе з вас не смяяліся?

— Спачатку смяяліся, бо не разумелі майго імя. Называлі мяне — крот. Але аднойчы святар Антон Савіч у сваёй пропаведзі згадаў, што быў такі грэчаскі філосаф, які пацвердзіў, што чалавек мае душу, што мудрасць — аснова высокамаральных учынкаў. Тады ўсе ад мяне адсталі.

— А цяпер вы, мабыць, з гонарам носіце імя Сакрата? Дый гучыць — Сакрат Яновіч! А ні Юрка Яновіч ці Міхась Яновіч...

— Пэўна так! Бо гэта імя не штодзённае. Дый Юркаў і Міхасёў цэлыя копы, а Сакрат у Беларусі адзін.

— Вы казалі, што маеце ўжо ўнучку і ўнука. А на якой мове вы з імі размаўляеце? І ці ведаюць яны родную мову?

— Я маю двух сыноў і двух унукаў, і дзве ўнучкі. Сыны выключна добра размаўляюць па-беларуску. Унучка, якая жыве са мною, паступае так: калі ёй трэба грошы і хоча да мяне падлашчыцца, гутарыць са мной па-беларуску, размаўляе на роднай мове, а калі спрачаецца са мной, то па-польску.

— Спадар Сакрат, вы напісалі і выдалі шмат добрых кніг. Які ўплыў на вашую творчасць аказала літаб'яднанне "Белавежа"? І наогул, што дала вам "Белавежа"?

— "Белавежа" дала мне шмат, дзякуючы Георгію Валкавыцкаму, першаму кіраўніку. Ён на пачатку існавання аб'яднання быў адзіным чалавекам, які добра арыентаваўся ў літаратуры. А я меў тэхнічную адукацыю, я — электратэхнік. Але дзякуючы Валкавыцкаму і майму швагру, які некалі прывёз кніжку Бабеля на польскай мове, я стаў пісьменнікам. Я прачытаў кнігу Бабеля з цікавасцю. Валкавыцкі даў паняцце, што такое *літаратура*, а Бабель паказаў мне, што можна пісаць не пад Пушкіна, не пад Міцкевіча, а пад маё мястэчка Крынкі.

Крынкі — гэта мой свет. Крынкі для мяне — адкрыццё. Крынкі — адкрыццё вялікай гісторыі. Гэта могілкі: каталіцкія, праваслаўныя, жыдоўскія, нямецкія. Цяпер мне зразумела, чаму мой дзед умеў размаўляць на пяці мовах, хоць сам не ведаў нават літар. Але ён чуў гэтыя мовы, таму і навучыўся на іх гаварыць.

— З Крынак быў родам Янка Геніюш — муж Ларысы Геніюш. Ды і род Ларысы Міклашэвіч (Геніюш) паходзіць таксама з Крынак. Вы кантактаваліся з Ларысай Геніюш?

— Я двойчы з ёю сустракаўся. Першы раз, дзякуючы Аляксею Карпюку з Гродна, мы наведалі ў Зэльве Ларысу і Янку Геніюшаў. А пасля яна была тут у Беластоку ў сына, дзе мы таксама мелі сустрэчу.

— Аб чым вы гутарылі?

— Гэта была такая гутарка трагічная. Бо яе жыццё было трагічным... У Беласток яна прывезла мне стэнаграму выступлення Аляксея Карпюка на V з'ездзе Саюза пісьменнікаў БССР у Мінску 13 мая 1966 года. Паэтка была ўзрушана гэтым выступленнем. І я напісаў ліст Аляксею, выказаў сваю згоду з яго меркаваннямі і падтрымку. Але ж Аляксей Карпюк быў наіўным чалавекам і пачаў гэтым пісьмом хваліцца, што, маўляў, малады аўтар з Беласточчыны падтрымлівае яго. І тады зацікавілася мною савецкае КДБ. І я з-за гэтага страціў працу, быў беспрацоўным. Але мне шмат дапамагалі палякі.

— Калі мы згадалі сына Ларысы Геніюш — Юрку, дык скажыце, калі ласка, пра вашыя агульныя творчыя ўзаемаадносіны. Вы некалі разам выдавалі кнігі п'ес. Так?

— Было такое. Бо Юрка Геніюш у Беластоку жыў са мною побач. А я ў Беластоку пражыў 50 гадоў. Пазнаёміліся мы праз тыднёвік "Ніва", я працаваў журналістам, а ён туды часта заходзіў.

— А з Валянцінай Геніюш — жонкай Юркі Геніюша і іх сынамі вы сёння кантактуеце?

— Не, на жаль. Яны цяпер жывуць у іншым свеце з іншымі інтарэсамі і справамі. Дый я ўжо ў Беластоку не жыву, а ў Крынках.

— Спадар Сакрат, і чым вы зараз займаецеся ў сваіх Крынках?

— Я найперш ратуюся ад смерці, бо моцна хварэю. А яшчэ пішу. Пішу вельмі марудна. Але пішу прозу і вяду свае дзённікі. Бо заўважыў, што дзённікаў ніхто не піша. Нашае сялянскае асяроддзе не любіць пісаць дзённікаў.

— І што вам дае напісанне дзённікаў?

— Я запісваю факты, якія адбываліся і адбываюцца цяпер, і яны хутка знікнуць, і пра іх ніхто не будзе нічога ведаць. А для нашчадкаў жыццёвыя факты трэба захаваць.

— Янка Брыль пакінуў багатыя і цікавыя дзённікі — з запаветам, каб апублікавалі іх праз 5 гадоў...

— Я не чуў пра гэта... Але калі тое праўда, то яна вельмі добра сведчыць пра Янку Брыля, бо дзённікаў у нас пераважна не пішуць, таму што беларуская літаратура — гэта літаратура мужыкоў, а мужыкі гэтым не займаюцца. Дзённікі пішуць людзі горада...

Акрамя пісьменства штогод арганізоўваю "Беларускі дыялог". Бо я заўважыў, што цяпер лёгка выдаваць штогоднік для Еўропы. У Еўропе ёсць людзі, якія цікавяцца беларускай літаратурай. І я дзесяты год выдаю "Год беларускі" на мовах Еўропы. Гэта значыць, штогадовы том, які выходзіць па прынцыпе: беларуская літаратура на мовах Еўропы, а еўрапейская літаратура — на беларускай. Справа ў тым, што нашу літаратуру трэба еўрапеізаваць. Яна ўвесь час з'яўлялася філіяй расійскай, а гэта так не павінна быць. Ды і расійская літаратура ўзнікла пад уплывам еўрапейскай. Скажам, каб зразумець Пушкіна, трэба ведаць французскую літаратуру. Калі яе не ведаеш, то Пушкіна дасканала не зразумееш. Бо Пушкін рос у асяроддзі французскай культуры. Яго маці ненавідзела расійскую мову. Яна Сашу Пушкіна, калі ён размаўляў па-расійску, нават біла! І напачатку ён пісаў выключна па-французску. Але хто аб гэтым сёння і пры бальшавіках казаў? Ніхто... У Савецкім Саюзе пераважаў расійскі шавінізм...

— Які працягваецца да сённяшніх дзён...

— Так. Дык я сабе падумаў, што для Еўропы, пры сённяшніх тэхналогіях, штогоднік можна выдаваць нават у гумне.

— Правінцыі сёння не існуе?

— Што Крынкі, што Варшава — усюды можна выдаваць добрыя і неабходныя кнігі. А тым больш пра Беларусь для Еўропы. Сёння ў Беларусі неабходна выдаваць літаратурны часопіс для Еўропы, каб нас чыталі, каб пра нас ведалі, каб прапагандаваць нашу літаратуру, каб беларуская літаратура знаходзіла сваё месца ў Еўропе.

— Тым больш нам ёсць што даць пачытаць еўрапейскаму чытачу. А вы, спадар Сакрат, што чытаеце, перачытваеце з беларускай літаратуры?

— Я чытаю і перачытваю Максіма Багдановіча. Пасля люблю чытаць геніяльнага паэта Уладзіміра Жылку, а таксама зачытваюся мініяцюрамі Янкі Брыля. Вельмі люблю чытаць прозу Змітрака Бядулі.

З сённяшняй літаратуры мне даспадобы творчасць Уладзіміра Някляева, Дануты Бічэль, Лявона Баршчэўскага... А з прозы кагосьці назваць пасля Васіля Быкава я нават і не асмелюся. Пасля Васіля Быкава ў нас доўгадоўга не будзе роўнага яму. Бо гэта зусім іншае майстэрства. Ён меў літаратурны інстынкт, вялікі талент.

— Якія планы ў 72-гадовага Сакрата?

— Рыхтую дзесяты том "Году беларускага". І спадзяюся яшчэ некалькі падрыхтаваць і выдаць, бо, дзякаваць Богу, палякі мне дапамагаюць. З палякамі лёгка гутарыць, дамовіцца пра канкрэтную справу, а вось з беларусамі — цяжка. Палякі цяпер выдаюць цэлую бібліятэку беларускай літаратуры, а з боку ўладнасавецкай Беларусі ідзе толькі хамства... На вялікі жаль...

ЭСЭ

Віктар КАЗЬКО

«Так пачынаецца балванізацыя»

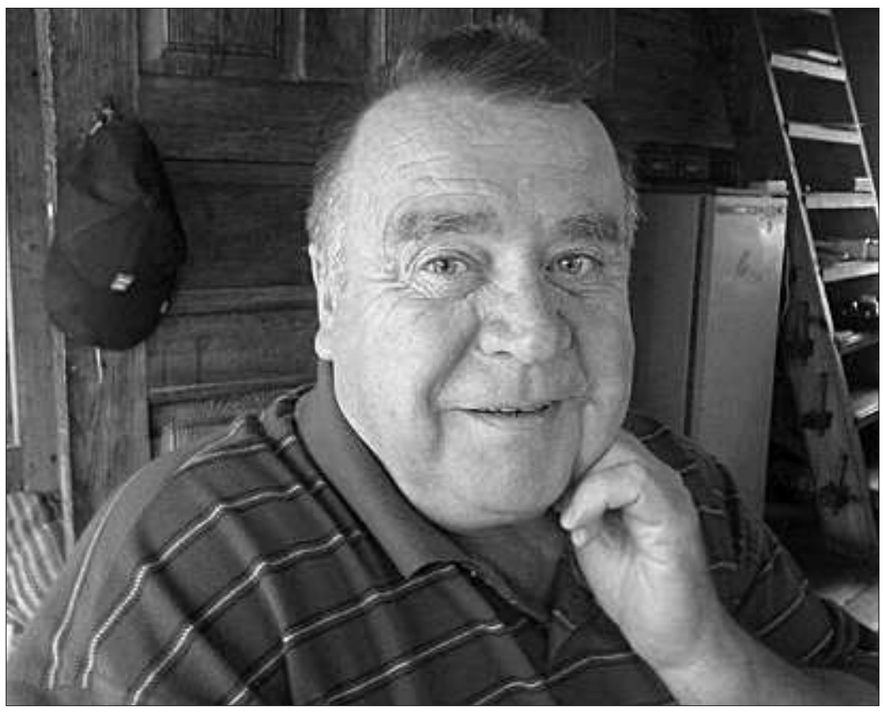

На пачатку дваццатага стагоддзя ў гемафільна-блакітную немачную кроў уладароў улілі кроў свежую, хаця і больш подлага, вяскова-пралетарскага паходжання. І гэтае зліццё, помесь крыві, спарадзіла мешанцаў. Гармоніі не атрымалася. Мешанцы адчулі дзікі сверб. Наследны сверб, што сыходзіў ад шапкі Манамаха: галава ў Сенькі, што ўхапіў яе, аказалася не па шапцы...

І, здаецца, на стагоддзі адладжаныя сістэмы пачалі бурыцца. Не толькі і зусім не таму, што заржавелі, прагнілі ад крыві, а з-за адсутнасці сістэмы. Сістэмы, якая б здолела трымаць дурня-правадыра ў лейцах. З-за адсутнасці адчування і разумення народу, краіны — дзяржаўнасці. Боскага прызначэння ўлады. І гэта хвароба, гэта з'ява сёння — планетарная. Хаця кожны раз праяўляецца па-новаму.

— Россия, ты одурела! — выгукнуў некалі вядомы савецкі філосаф і літаратуразнаўца Юрый Каракін. Тады гэта падалося абразай. Але, як высветлілася значна пазней і сёння яшчэ працягвае высвятляцца, — то было папярэджанне.

Адурэла не толькі Расія. Адурнеў увесь свет, нашае жыццё... Уражанне, што недзе падчас мо землятрусу ці іншага стыхійнага бедства, выбуху чацвёртага блоку чарнобыльскай атамнай станцыі разам з вогненнай лавай, попелам і тлом на святло Божае з пекла выхапілася столькі аднойчы пахаваных ужо, непатрэбных свету людзей, што яшчэ пры першым нараджэнні былі абвешчаныя як найвялікшыя злачынцы сусвету і заяўленыя ў касмічны вышук. І ўсе гэтыя колішнія злачынцы, як мышы, папаўзлі не пад венік, а да ўлады. Пішчом пашыліся да трону зямнога. І, карыстаючыся імгненнем, пакуль творцы, Зямля і людзі не спахапіліся, — гадзяць, гідзяць, гнюсяць.

Маленькі, шэры, шараговы чалавечак, што выйшаў на арбіту, дарваўся да ўлады, больш за ўсё баіцца, каб яго не засцілі, не засланілі: сонца павінна быць відно з усіх бакоў. Наш Цэзар вышэй за ўсіх іншых Цэзараў. І таму, калі нестае магчымасці свяціць з вышыні, калі німб вакол галавы больш смярдзіць, чымсьці ззяе, і не хапае, не хапае росту, каб падвысіцца, хаця б параўнацца з высокімі — выйсце адно: падкараціць гэта высокае, падагнаць усіх астатніх хаця б пад свой памер, розум і рост.

Так пачынаецца балванізацыя. І што самае страшнае — балванізацыя не народу цяпер ужо, бо, як кажуць, розум нікуды не дзенеш. Асабістая балванізацыя ўлады і ўладара ў іх імкненне "держать и не пущать", адсачыць і прадухіліць усе спробы народу падняцца з каленяў і стаць людзьмі.

Так зводзяць на нішто, апускаюць адразу ўвесь народ, зводзячы яго да свайго ўзроўню, свайго інтэлекту. А каб безумоўна ўжо дамагчыся гэтага, трэба той народ справакаваць яшчэ да нейкага відавочнага, а лепш яшчэ і пачварнага глупства. І распачаць з тым глупствам, а заадно ўжо і з народам змаганне, каб даць народу сцяг, а гэта значыць самога сябе. І вось тады і толькі тады можна адчуць сябе Месіяй.

Старыя і крывавыя мроі і трызненні вялікіх правадыроў усіх часоў і народаў. Але, пэўна, толькі цяпер гэ-тая закарэлая паранойя і шызафрэнія пачынаюць здзяйс-няцца. І за гэтым, калі меркаваць па тым, што адбываецца, творыцца вакол культуры, навокал чалавека — вялікая будучыня. Чалавецтва падрыхтаванае ўжо выканаць спрадвечную мару правадыроў. Уладзе, узрошчанай сучасным тэлебачаннем, затлуміла галаву бязглуздае адчуванне ўсёдазволенасці і беспакаранасці, чаго, дарэчы, прагне, жадае і народ, седзячы на дзяржаўнай наркаце, перад тэлевізарам. Збылася нарэшце векавая мара чалавецтва аб роўнасці. Душы не чутно. Народ і ўлада гатовыя зліцца ва ўзаемным экстазе...

Чалавек, жывучы ў атачэнні сабе падобных, абуджае так званую, усюды рэкламуемую сёння жыццяздольнасць, амаль першабытную прадпрымальнасць і практычнасць. І тут я вымушаны прызнацца, калі быць шчырым, чымсьці так жыць — лепей, прывабней самому перакінуцца ў ваўка, набыць волю і свабоду. Каб стаць самім сабой — самому пайсці ў пярэваратні. Мо яны нас куды-небудзь ды ўсё ж выведуць — прывядуць да чалавека.

А ў пярэваратні нас вядуць сёння ўсе. Да гэтага нас падштурхоўваюць нашыя поспехі і дасягненні апошняга часу: эканамічныя, спартыўныя, а найбольш культурныя, прапагандуемае сёння мысленне, мастацтва, слова і, вядома ж, кніжка. Канчатковая духоўная прадукцыя народу і краіны, спажыўцамі якой мы з'яўляемся. Спа-жыўцамі і мімаволі вытворцамі. Творцамі. У адным з вясковых магазінаў, уражаны вядзьмарскім шабашам, я запытаў у прадаўца:

— А проста пачытаць у вас хоць што-небудзь ёсць? Не, нават не на беларускай мове. Хай будзе хоць на кітайскай, якой я не разумею.

— Вы думаеце, нам самім з гэтым падабаецца з дня ў дзень стаяць? Секс, секс і сатанізм. Няма нічога больш і на базе. Бяром і распаўсюджваем, што даюць, што ёсць.

Тое ж самае амаль слова ў слова мне адказалі пра-даўцы кнігарні ў горадзе і ў кніжным кіёску на аўтобуснай станцыі ў раённым цэнтры.

І хай не хлусяць сённяшнія новаспечаныя ідэолагі, дойліды беларускай культуры, рупліўцы матчынай мовы, хай не хлусяць, што на беларускую кніжку ну зусім няма попыту. На туалетную паперу ў савецкага народу таксама не было попыту. Ці ж можа быць ён на тое, чаго няма ў прыродзе? Што можна ўзяць і прынесці ў хату з могілак? Беларускую кніжку звялі на нішто. Ідзе вялікае і радаснае чаканне, калі сканае апошні беларускі пісьменнік. І адыход іх, іх выміранне пачаліся ўжо...

Так, пэўна, непрыкметна ў свой час выміралі маманты. Але, у адрозненне ад нас, яны вялікія і кашлатыя. І біўні яшчэ маюць, каб прабіцца праз тысячагоддзі. Здольныя праламаць час, праляжаць у зямлі да таго, як спрахнуць, не адну эпоху. А ў чалавека, хоць ён і пісьменнік, зубоў тых, клыкоў і на яго век не хапае...

Пісьменнік у нашыя дні безабаронны, абрабаваны і голы духоўна і матэрыяльна. Раней у яго была магчымасць працы хоць бы ў стол у спадзяванні, што яго ўсё ж пачуюць калі-небудзь і прачытаюць. Сёння адабрана і гэта. Сёння патрэбнасць і разгул іншага роду літаратуры і мастацтва, мастацтва і інтрыгі па-літычнай, парламенцкай, чырвона-карычневых і белапен-ных прыбояў. Бязглуздзіца, нескладуха і лухта з высо-кіх трыбун...

Для чытання і адцягнення ад бяссоніцы запаланіўшая не толькі Беларусь, а ўсю адну шостую сушы, кніга, увесь змест якой ужо на вокладцы: голая задніца. Для роздуму, работы розуму і сэрца — напоўшызафрэнічнае трызненне з экрана тэлевізара народных абраннікаў. І камусьці ўсё ж, на мой погляд, гэта трэба, вельмі трэба. І менавіта гэтая бессэнсоўнасць вядзе да фашызму, гэта і ёсць фашызм духоўны, а не гульня ў яго некалькіх хлапчукоў. Глеба для фашызму — пастсавецкі булёнчык, які гатуюць сёння тыя, хто прыйшоў да ўлады, хто з аднолькавай лёгкасцю пакланяўся ўчора светлай будучыні чалавецтва, а сёння — рублю і долару. Менавіта таму так глыбока задуменны наш парламент, калі вырашаецца пытанне аб дзяржаўнай мове: ужо лепш японская, чым родная, беларуская, бо многія з тых, хто сядзіць там, па сваёй прыродзе дзвюхмоўны, двухаблічны. У наяўнасці па-ранейшаму адмаўленне ад сябе, свайго народа і сваёй гісторыі.

І таму, відаць, у нашай беларускай літаратуры такое глухое безнадзейнае маўчанне. Стары язык яе вырваны, адпала вуха, што слухае наш ранейшы голас. І мы нямыя. Нам бы каму-небудзь зноў прадацца. У зону нам хочацца, хутчэй назад, у зону рублёвую, доларавую, любую, была б толькі цвёрдая рука, хоць з таго свету. І гэта не толькі нашае жаданне, такі стан нашага грамадства сёння.

...Страх. Чорны страх ахутаў і пакаціўся па зямлі, па нашых гарадах і вёсках, душах і галовах. Ці не страх кіруе сёння светам, усім нашым грамадствам? Узгадайце толькі дзве вялікія перамогі апошніх гадоў: *элегантную і ошеломительную*.

За імі найвялікшая наша бяда: чорны страх тых, хто ладзіў гэтыя перамогі, страх страціць работу і ў лепшым выпадку апынуцца на вуліцы. А не ў лепшым? Спытайцеся ў Віктара Ганчара з Юрыем Захаранкам...

Рытуальна-пахавальная каманда матчынай мовы, маладыя бычкі, пастроеныя ў шарэнгі бацькамі-камандзірамі, атрымалі загад і спяшаюцца яго выканаць, спадзеючыся, што, мо, некалі яны самі стануць даярамі...

Няма, няма міру ў дваццаць першым стагоддзі ў сталіцах. Няма міру і ў рэзервацыях.

І ў шыкоўных кнігарнях, у якіх жывуць і плодзяцца нават залатыя рыбкі, у кнігарнях усцяж аўтабанаў — галоўных праспектаў стольнага горада і занядбаных, заседжаных мышамі і мухамі крамах забытых Богам вёсак наладжаныя, падрыхтаваныя труны для забітай, засіленай, згвалтаванай мовы. Тваёй і маёй. Як жабрачка на амбоне з працягнутай рукой стаіць, а хутчэй ляжыць там беларуская кніжка. Кніжка на першай і апошняй, амаль не існуючай, памерлай сёння на Беларусі дзяржаўнай мове...

Ад "Ь": *Гэтую публікацыю склалі фрагменты эсэ "Час пярэваратня..." і "Паміж цюленем і акрабатам". Саюз беларускіх пісьменнікаў у серыі "Кнігарня пісьменніка" неўзабаве выдасць новую кнігу эсэ і публіцыстыкі лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Беларусі Віктара Казько.*

КНІГАПІС

Літаратурнае Прыдзвінне

Выйшаў з друку рэгіянальны паэтычны зборнік "Ад ніў прыдзвінскіх" **(выдавецтва "Логвінаў")**. Ён створаны намаганнямі Віцебскага абласнога аддзялення Саюза беларускіх пісьменнікаў. Першая афіцыйная сустрэча кнігі з чытачом адбылася ў Літаратурным музеі Віцебска 15 сакавіка.

Раней у Віцебску перыядычна выдаваўся літаратурны альманах "Дзьвіна". Літаратурныя альманахі і анталогіі выдаюцца таксама на Брэстчыне ("Жырандоля"), Гомельшчыне ("Святло шчымлівай памяці"), Баранавічах ("Святліца"), Наваполацку, Горках і некаторых іншых гарадах.

С.С.

«Кнігарня пісьменніка» незалежнага СП

"Кнігарня пісьменніка" — пад такой назвай Саюз беларускіх пісьменнікаў вырашыў запачаткаваць сваю выдавецкую серыю. У ёй пабачаць свет кнігі тых літаратараў, якіх не друкуюць дзяржаўныя выдавецтвы.

"Наша найстарэйшая творчая арганізацыя Беларусі раней мела ўплыў і на адпаведныя профільныя міністэрствы, і на літаратурнае выдавецтва "Мастацкая літаратура", мела сваю кнігарню, — распавёў старшыня Саюза беларускіх пісьменнікаў **Алесь Пашкевіч**. — На сёння Саюз такога не мае. Таму было вырашана запачаткаваць сваю кніжную серыю, каб быць не толькі стваральнікамі літаратурных тэкстаў, але і стаць пасрэднікам паміж аўтарам і друкарскім варштатам".

Першыя тамы "Кнігарні пісьменніка" падрыхтаваныя ўжо да друку: кніга прозы **Уладзіміра Някляева** "Цэнтр Еўропы", зборнік эсэ **Віктара Казько**, кніга выбраных перакладаў **Ніны Мацяш** і "Анталогія сучаснай маладой жаночай прозы".

ЗАКУЛІССЕ

Амбасадар Літвы ў Беларусі Эдмінас БАГДОНАС:

«У вольны ад дыпламатычнай працы час гуляю ў тэніс»

Чаму знакамітая беларуская тэнісістка Вольга Барабаншчыкава зараз вельмі рэдка выходзіць на корт? Чым у вольны ад дыпламатычнай працы час займаецца амбасадар Літвы ў Беларусі Эдмінас Багдонас?

Адказы на гэтыя пытанні атрымаў карэспандэнт "Народнай Волі", пабываўшы на традыцыйным тэнісным турніры на Кубак амбасады Літвы, які быў прымеркаваны да Дня аднаўлення незалежнасці і святкавання тысячагоддзя гэтай дзяржавы.

Тэнісны Кубак амбасады Літвы мерапрыемства традыцыйнае. Яно прайшло ўжо ў трэці раз. Удзел у ім прымаюць бізнесмены, палітыкі, культурныя дзеячы Беларусі.

Як і належыць, мерапрыемства адкрываў амбасадар Літвы ў Беларусі Эдмінас Багдонас. Дыпламат і сам быў гатовы выйсці на корт, але адстойваць гонар Літвы ў тенісных баталіях яму не давялося — пакуль не дазваляе здароўе: "Зараз у мяне траўма калена, праблемы з меніскам. Як толькі медыкі мне яго назад "управяць", адразу ж вярнуся на корт. Увогуле, калі выпадае вольны час, я стараюся пагуляць у тэніс", — прызнаецца Эдмінас Багдонас.

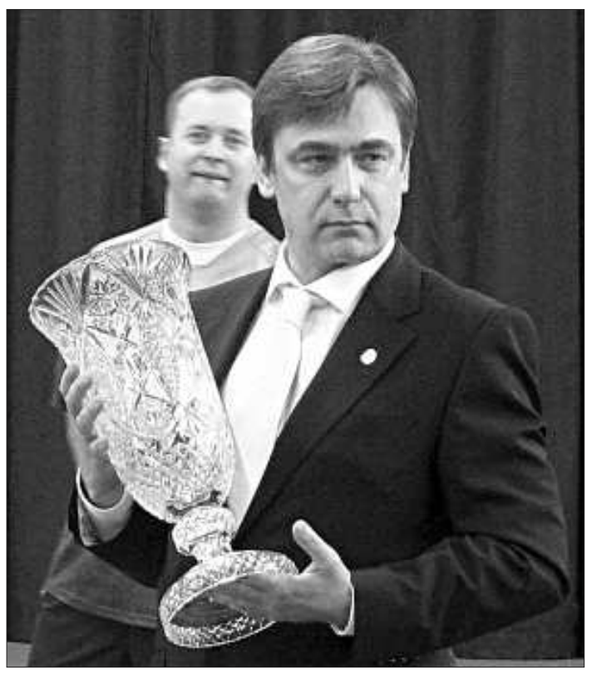

Дарэчы, шляхам Эдмінаса Багдонаса крочыць ягоны сын Марцін. Дзесяцігадовы хлопчык ужо год займаецца вялікім тэнісам.

У госці да беларусаў прыехалі вядомыя ў Літве асобы. Сярод іх — генеральны дырэктар кампаніі "Лукойл-Балтыя" Іван Палейчык, тэлежурналіст Эдмундас Якілайціс і іншыя. Чакалася, што ўдзел у спаборніцтвах павінен быў прыняць былы прэм'ер-міністр Літвы Гедымінас Кіркілас, але ў апошні момант у яго змяніліся планы.

Самай зорнай з беларускага боку парай, безумоўна, быў дуэт тэлевядучага Ягора Хрусталёва і тэнісісткі-спявачкі, чэмпіёнкі юніёрскага Уімблдона-1996 Вольгі Барабаншчыкавай.

Хрусталёў з'явіўся на корце ў шортах і майцы, трымаючы ракетку на плячы і напяваючы самому сабе футбольны марш... Звяртаючыся да Барабаншчыкавай, ён заявіў: "Маленькі мой, пойдзем хутчэй, я без цябе сумую..." Не разгубіўшыся, Вольга адказала: "Іду, дарагі..."

І трэба было бачыць, як прадстаўнічы тэлевядучы аддаваўся гульні. Не шкадуючы сябе, Хрусталёў кідаўся на корт, спрабуючы "дастаць" літаральна кожную падачу сапернікаў... Выйграны мяч Хрусталёў "адзначаў" пацалункам сваёй прыгожай партнёршы. У канцы спаборніцтваў на руках і шчаках Вольгі, напэўна, не засталося ніводнага месцейка ад пацалункаў.

"Для мяне гэты турнір, — сказала Вольга, — магчымасць сустрэцца з цікавымі людзьмі, пагуляць у тэніс. Дарэчы, зараз я выходжу на корт вельмі і вельмі рэдка. Усё ж такі 18 гадоў заняткаў тэнісам адбіваюцца. Між іншым, у мінулым годзе я таксама гуляла на гэтым турніры па запрашэнні літоўскай амбасады".

Мала хто ведае, але зараз Вольга Барабаншчыкава усё ж такі працягвае гуляць у тэніс. Праўда, у пляжны. "У мінулым годзе разам з вядомай беларускай тэнісісткай Наталляй Зверавай мы занялі трэцяе месца на чэмпіянаце Еўропы па пляжным тэнісе. Думаю, прадстаўнікі амбасады Літвы ў Беларусі былі б рады бачыць на будучым турніры і Наталлю, але, шчыра кажучы, мы пакуль не абмяркоўвалі гэтую магчымасць з самой Наталляй".

Што да выніку турніру, то Кубак амбасады Літвы гэтым разам выйгралі беларусы. Трафей застанецца ў Мінску, па меншай меры да лета, калі ў Вільнюсе пройдзе чарговы, чацвёрты па ліку падобны турнір.

Віталь ГАРБУЗАЎ.
Фота аўтара.

ВОКРУГ СПОРТА

Вот и ходи после этого в магазины

Английская полиция приняла футболиста сборной Нигерии Виктора Аничебе, выступающего за клуб премьер-лиги "Эвертон", за грабителя.

Аничебе и его приятель рассматривали витрину ювелирного магазина в городе Кнутсфорд (недалеко от Манчестера), когда к ним подошли полицейские, сообщает AFP.

Сотрудники службы правопорядка заподозрили футболиста и его друга в намерении совершить ограбление. Между молодыми людьми и полицейскими начался спор, и вскоре на приятеля Аничебе надели наручники. Однако игрока и его друга не доставили в полицейский участок и вскоре отпустили.

Официальный представитель "Эвертона" заявил, что этот инцидент очень расстроил Аничебе, и футболист ждет от полиции извинений. Как только извинения будут сделаны, игрок и клуб будут считать инцидент исчерпанным.

Правду не скроешь

Бывший чемпион мира по боксу российский тяжеловес Олег Маскаев заявил, что братья Кличко занимаются "переписыванием истории", сообщает официальный сайт телеканала "Спорт".

Маскаев рассказал, что его поединок с Виталием Кличко в 1991 году носил официальный характер, в то время как Кличко утверждает, что бой был тренировочным.

По словам Маскаева, в полуфинале чемпионата Вооруженных сил в Ташкенте он победил Кличко-старшего. Россиянин подчеркнул, что тренер Виталия Кличко выбросил полотенце на ринг уже после первого раунда.

Маскаев предположил, что несколько лет назад братья Кличко уговорили арбитра того поединка Кокошкина рассказать "то, что не соответствует действительности".

Ранее менеджер братьев Кличко Берндт Бенте заявил, что Кличко-старший и Маскаев в 1991 году проводили не официальный поединок, а спарринг, который был прерван после того, как украинец травмировал правую руку.

И такое бывает

Бывший футболист одесского "Черноморца" и харьковского "Металлиста" Андрей Кирлик стал священником.

Митрополит Одесский и Измаильский Агафангел рукоположил Кирлика в диаконы. Футболист, который в прошлом был капитаном "Черноморца", окончил Одесскую духовную семинарию, сообщает официальный сайт Украинской православной церкви Московского патриархата.

В сообщении утверждается, что 34-летний Кирлик "не один год" помогает настоятелю храма Сретения Господня в Одессе, поет в церковном хоре.

Кирлик выступал за "Черноморец" с 2003-го по 2008 год. В январе 2004 года Кирлик покинул команду. По словам самого футболиста, это решение было связано с тем, что он затруднялся совмещать веру и игру за "Черноморец". В июне 2004 года Кирлик продолжил выступления за одесский клуб.

Кроме "Черноморца", Кирлик выступал также за харьковский "Металлист", тернопольскую "Ниву" и ряд других украинских клубов.

Подготовил
Алесь СВЕТЛАНИЧ.

Пришла весна — забивай в ворота

Предлагаем вниманию болельщиков календарь 19-го Национального чемпионата по футболу в высшей лиге, Кубка Беларуси, еврокубков и матчей сборных.

СБОРНЫЕ

28 марта, суббота
Товарищеский матч молодежных сборных U-21 (1988 г.р.)
Беларусь — Литва
31 марта, вторник
Товарищеский матч молодежных сборных U-21 (1986 г.р.) Германия — Беларусь
1 апреля, среда
Отборочный матч чемпионата мира Казахстан — Беларусь
Товарищеский матч молодежных сборных U-21 (1988 г.р.)
Грузия — Беларусь

ТУР 1

4 апреля, суббота
Неман (Гродно) — Гомель
Витебск — Торпедо (Жодино)
Гранит (Микашевичи) — МТЗ-РИПО (Минск)
5 апреля, воскресенье
Сморгонь — Динамо (Брест)
Динамо (Минск) — Минск
БАТЭ (Борисов) — Днепр (Могилев)
Нафтан (Новополоцк) — Шахтер (Солигорск)

КУБОК-2008/09

8-9 апреля, среда—четверг
Первые матчи 1/2 финала

ТУР 2

12 апреля, воскресенье
Динамо Бр — Шахтер
Гомель — Витебск
Днепр — Неман
Минск — БАТЭ
Сморгонь — Динамо Мн
МТЗ-РИПО — Нафтан
Торпедо — Гранит

ТУР 3

18 апреля, суббота
Динамо Мн — Динамо Бр
БАТЭ — Сморгонь
Неман — Минск
Витебск — Днепр
Гранит — Гомель
Нафтан — Торпедо
Шахтер — МТЗ-РИПО

КУБОК-2008/09

22 апреля, среда
Повторные матчи 1/2 финала

ТУР 4

26 апреля, воскресенье
Динамо Бр — МТЗ-РИПО
Торпедо — Шахтер
Гомель — Нафтан
Минск — Витебск
Сморгонь — Неман
Динамо Мн — БАТЭ
Днепр — Гранит

ТУР 5

2 мая, суббота
БАТЭ — Динамо Бр
Неман — Динамо Мн
Витебск — Сморгонь
Гранит — Минск
Нафтан — Днепр
Шахтер — Гомель
МТЗ-РИПО — Торпедо

ТУР 6

6 мая, среда
Динамо Бр — Торпедо
Гомель — МТЗ-РИПО
Днепр — Шахтер
Сморгонь — Гранит
Динамо Мн — Витебск
БАТЭ — Неман
Минск — Нафтан

ТУР 7

10 мая, воскресенье
Неман — Динамо Бр
Витебск — БАТЭ
Гранит — Динамо Мн
МТЗ-РИПО — Днепр
Торпедо — Гомель
Нафтан — Сморгонь
Шахтер — Минск

ТУР 8

16 мая, суббота
Сморгонь — Шахтер
Динамо Мн — Нафтан
БАТЭ — Гранит
Неман — Витебск
17 мая, воскресенье
Минск — МТЗ-РИПО
Динамо Бр — Гомель
Днепр — Торпедо

ТУР 9

23 мая, суббота
Витебск — Динамо Бр
Гранит — Неман
Нафтан — БАТЭ
Шахтер — Динамо Мн
МТЗ-РИПО — Сморгонь
Торпедо — Минск
Гомель — Днепр

ТУР 10

27 мая, среда
Матчи тура с участием финалистов Кубка Беларуси
30 мая, суббота
Минск — Гомель
Динамо Бр — Днепр
Сморгонь — Торпедо
Динамо Мн — МТЗ-РИПО
БАТЭ — Шахтер
Неман — Нафтан
Витебск — Гранит

КУБОК-2008/09

31 мая, воскресенье
Финальный матч

СБОРНЫЕ

6 июня, суббота
Отборочный матч чемпионата мира национальных сборных Беларусь — Андорра
Товарищеский матч молодежных сборных U-21 (1986 г.р.) Финляндия — Беларусь
5/6, 9/10 июня
Товарищеские матчи молодежной сборной U-21 (1988 г.р.)
15-29 июня
Финальный турнир молодежного U-21 (1986 г.р.) чемпионата Европы
16 июня, вторник
Матч молодежного U-21 (1986 г.р.) чемпионата Европы Беларусь — Швеция
19 июня, пятница
Матч молодежного U-21 (1986 г.р.) чемпионата Европы Беларусь — Сербия
23 июня, вторник
Матч молодежного U-21 (1986 г.р.) чемпионата Европы Беларусь — Италия
26 июня, пятница
Матчи 1/2 финала молодежного U-21 (1986 г.р.) чемпионата Европы
29 июня, понедельник
Финальный матч молодежного U-21 (1986 г.р.) чемпионата Европы

ТУР 11

27 июня, суббота
Гранит — Динамо Бр
МТЗ-РИПО — БАТЭ
Гомель — Сморгонь
Днепр — Минск
28 июня, воскресенье
Нафтан — Витебск
Торпедо — Динамо Мн
Шахтер — Неман

ЕВРОКУБКИ

2 июля, четверг
Лига Европы
Первые матчи 1-го квалификационного раунда

ТУР 12

4 июля, суббота
Динамо Бр — Минск
БАТЭ — Торпедо
Витебск — Шахтер
Гранит — Нафтан
Сморгонь — Днепр
5 июля, воскресенье
Неман — МТЗ-РИПО
Динамо Мн — Гомель

ЕВРОКУБКИ

9 июля, четверг
Лига Европы
Повторные матчи 1-го квалификационного раунда

ТУР 13

11 июля, суббота
Гомель — БАТЭ
Нафтан — Динамо Бр
Шахтер — Гранит
Минск — Сморгонь
Торпедо — Неман
12 июля, воскресенье
МТЗ-РИПО — Витебск
Днепр — Динамо Мн

ЕВРОКУБКИ

14-15 июля, вторник—среда
Лига чемпионов
Первые матчи 2-го квалификационного раунда
16 июля, четверг
Лига Европы
Первые матчи 2-го квалификационного раунда
21-22 июля, вторник—среда
Лига чемпионов
Повторные матчи 2-го квалификационного раунда
23 июля, четверг
Лига Европы
Повторные матчи 2-го квалификационного раунда
28-29 июля, вторник—среда
Лига чемпионов
Первые матчи 3-го квалификационного раунда
30 июля, четверг
Лига Европы
Первые матчи 3-го квалификационного раунда

ТУР 14

1 августа, суббота
Днепр — БАТЭ
Динамо Бр — Сморгонь
2 августа, воскресенье
Минск — Динамо Мн
Гомель — Неман
Торпедо — Витебск
МТЗ-РИПО — Гранит
Шахтер — Нафтан

ЕВРОКУБКИ

4-5 августа, вторник—среда
Лига чемпионов
Повторные матчи 3-го квалификационного раунда
6 августа, четверг
Лига Европы
Повторные матчи 3-го квалификационного раунда

КУБОК-2009/10

8-9 августа, суббота—воскресенье
1/16 финала

СБОРНЫЕ

12 августа, среда
Отборочный матч чемпионата мира Беларусь — Хорватия
Отборочный матч молодежного U-21 (1988 г.р.) чемпионата Европы Беларусь — Австрия

ТУР 15

16 августа, воскресенье
Гранит — Торпедо
Неман — Днепр
Шахтер — Динамо Бр
Нафтан — МТЗ-РИПО
Витебск — Гомель
Динамо Мн — Сморгонь
БАТЭ — Минск

ЕВРОКУБКИ

18-19 августа, вторник—среда
Лига чемпионов
Первые матчи раунда плей-офф
20 августа, четверг
Лига Европы
Первые матчи раунда плей-офф

ТУР 16

22 августа, суббота
Сморгонь — БАТЭ
Минск — Неман
Днепр — Витебск
Гомель — Гранит
Торпедо — Нафтан
23 августа, воскресенье
Динамо Бр — Динамо Мн
МТЗ-РИПО — Шахтер

ЕВРОКУБКИ

25-26 августа, вторник—среда
Лига чемпионов
Повторные матчи раунда плей-офф
27 августа, четверг
Лига Европы
Повторные матчи раунда плей-офф

ТУР 17

30 августа, воскресенье
Гранит — Днепр
Витебск — Минск
Неман — Сморгонь
БАТЭ — Динамо Мн
МТЗ-РИПО — Динамо Бр
Шахтер — Торпедо
Нафтан — Гомель

СБОРНЫЕ

5 сентября, суббота
Отборочный матч чемпионата мира Хорватия — Беларусь
9 сентября, среда
Отборочный матч чемпионата мира Беларусь — Украина
Отборочный матч молодежного U-21 (1988 г.р.) чемпионата Европы Азербайджан — Беларусь

ТУР 18

13 сентября, воскресенье
Сморгонь — Витебск
Минск — Гранит
Днепр — Нафтан
Гомель — Шахтер
Торпедо — МТЗ-РИПО
Динамо Бр — БАТЭ
Динамо Мн — Неман

ЕВРОКУБКИ

15-16 сентября, вторник—среда
Лига чемпионов
Первый тур групповых турниров
17 сентября, четверг
Лига Европы
Первый тур групповых турниров

ТУР 19

19 сентября, суббота
Торпедо — Динамо Бр
МТЗ-РИПО — Гомель
Шахтер — Днепр
Нафтан — Минск
Гранит — Сморгонь
Витебск — Динамо Мн
Неман — БАТЭ

ТУР 20

23 сентября, среда
Динамо Бр — Неман
БАТЭ — Витебск
Динамо Мн — Гранит
Сморгонь — Нафтан
Минск — Шахтер
Днепр — МТЗ-РИПО
Гомель — Торпедо

ТУР 21

27 сентября, воскресенье
Гомель — Динамо Бр
Торпедо — Днепр
МТЗ-РИПО — Минск
Шахтер — Сморгонь
Нафтан — Динамо Мн
Гранит — БАТЭ
Витебск — Неман

ЕВРОКУБКИ

29-30 сентября, вторник—среда
Лига чемпионов
Второй тур групповых турниров
1 октября, четверг
Лига Европы
Второй тур групповых турниров

ТУР 22

4 октября, воскресенье
Динамо Бр — Витебск
Неман — Гранит
Минск — Торпедо
Днепр — Гомель
БАТЭ — Нафтан
Динамо Мн — Шахтер
Сморгонь — МТЗ-РИПО

СБОРНЫЕ

10 октября, суббота
Отборочный матч чемпионата мира Беларусь — Казахстан
Отборочный матч молодежного U-21 (1988 г.р.) чемпионата Европы Шотландия — Беларусь
14 октября, среда
Отборочный матч чемпионата мира Англия — Беларусь
Отборочный матч молодежного U-21 (1988 г.р.) чемпионата Европы Беларусь — Албания

ТУР 23

17 октября, суббота
Днепр — Динамо Бр
Гомель — Минск
Торпедо — Сморгонь
Гранит — Витебск
18 октября, воскресенье
МТЗ-РИПО — Динамо Мн
Нафтан — Неман
Шахтер — БАТЭ

ЕВРОКУБКИ

20-21 октября, вторник—среда
Лига чемпионов
Третий тур групповых турниров
22 октября, четверг
Лига Европы
Третий тур групповых турниров

ТУР 24

24 октября, суббота
Динамо Бр — Гранит
Витебск — Нафтан
Неман — Шахтер
Сморгонь — Гомель
Минск — Днепр
25 октября, воскресенье
БАТЭ — МТЗ-РИПО
Динамо Мн — Торпедо

ТУР 25

1 ноября, воскресенье
Минск — Динамо Бр
Днепр — Сморгонь
Гомель — Динамо Мн
Торпедо — БАТЭ
МТЗ-РИПО — Неман
Шахтер — Витебск
Нафтан — Гранит

ЕВРОКУБКИ

3-4 ноября, вторник—среда
Лига чемпионов
Четвертый тур групповых турниров
5 ноября, четверг
Лига Европы
Четвертый тур групповых турниров

ТУР 26

8 ноября, воскресенье
Динамо Бр — Нафтан
Гранит — Шахтер
Витебск — МТЗ-РИПО
Неман — Торпедо
БАТЭ — Гомель
Динамо Мн — Днепр
Сморгонь — Минск

КУБОК-2009/10

11 ноября, среда
Первые матчи 1/8 финала
15 ноября, воскресенье
Повторные матчи 1/8 финала

СБОРНЫЕ

17 ноября, вторник
Отборочный матч молодежного U-21 (1988 г.р.) чемпионата Европы Албания — Беларусь

ЕВРОКУБКИ

24-25 ноября, вторник—среда
Лига чемпионов
Пятый тур групповых турниров
2-3 декабря, среда-четверг
Лига Европы
Пятый тур групповых турниров
8-9 декабря, вторник—среда
Лига чемпионов
Шестой тур групповых турниров
16-17 декабря, среда—четверг
Лига Европы
Шестой тур групповых турниров

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Матчи 2-го тура с участием полуфиналистов Кубка Беларуси при необходимости будут перенесены на 13 апреля.

2. В случае выхода молодежной U-21 (1986 г.р.) сборной Беларуси в полуфинал и финал чемпионата Европы матчи 11-го тура с участием команд, делегировавших в нее двух и более футболистов, будут перенесены на 26 июля.

3. В случае выхода БАТЭ в раунд плей-офф Лиги чемпионов матч 15-го тура с участием борисовчан будет перенесен на 15 августа.

4. Клубы, участвующие в еврокубках, имеют право на перенос матчей чемпионата страны на один день в рамках очередного тура.

Адрас УП "Народная Воля" і рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286904, 3286906
E-mail : nv@promedia.by
http://www.nv-online.info

ISSN 2071-9647
9 772071 964000 09041

Падпісны індэкс: 63222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 16.03.2009 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж: 22 100 экз. Заказ №1410.